

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 25.
Fiókiadóhivatal: Múzeum-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Lobbanás.

Budapest, március 7.

(v.) Ha el nem késett még egy jó tanács, arra kérnék gróf Tisza Istvánt, hogy amikkel eloltani akarná az obstrukciónak már amugy is hamvadó parazsát, távolítsa el azokból a fecskendőkől a csöbörszámra beléjük hordott — olajat. Locsolja le egy vedernyi vízzel azt a zsarátnokot s meglássa: lesz egy kis sisterség, felszáll belőle még egy utolsó füstoszlop s ezzel aztán vége mindenféle tüznek. De amire ő készülődik, az tisztára olyan, mintha olajjal akarna tüzet oltani. Lám az imént még mindössze tizenkét kifáradt emberrel volt dolga s ma már száználcvanfőnyi félelmetesen viharzó ellenzék áll vele szemközt és néz vele haragtól szikrázva farkasszemet. S noha megengedjük, hogy egy egész hadseregen győzelmet aratni nagyobb dicsőség, mint egy árva őrjáraton, de a könnyebb győzelem, ha ugyanazt a célt biztosítja, talán csak mégis kívánatosabb az olyan diadalnál, amely azonfelül, hogy két-éges, csak nagyobb rázkódtatások és kiszámíthatatlan vérontás árán aratható. Nem is szólván a több-égről, amelynek harcoló-kedve, mióta a kormányelnök haditervének a részletei is ki tudódtak, látható megdöbbenéssel elegendő és amelyben egy újabb párt zakadás eshető-égeknek körvonalai egyre élesebben kezdenek kidomborodni. Hát itt is csak azt kell mondanunk, hogy megcsappant sereg élén kiküzdött győzelemért talán pazarabb elismerés illeti meg a vezért, de az ilyen módon szerzett habértőbbslet átkozottul gyengén ékesíti, sőt nem is mentheti az okatlanul fokozott kockázatot.

Ugy rémlik nekünk, hogy ez a haditerv nem máról holnapra fogant meg gróf Tisza István lelkében. Ha helyesen ítéljük meg egyéniségét, fel kell róla tennünk, hogy hatalomrajutása percében küldetésének lényegét már úgy fogta fel, hogy ő az a Szent György lovag, akinek le kell majd terítenie az obstrukció

sárkányát. Ez a vaskövetkezetesség Tisza Istvánnak mint *férfinak* dicséretére válik talán; de hogy a miniszterelnök *államférfiai* értékét épp olyan hangosan dicséri-e a már eleve eitökélt elszántság, abban nem vagyunk egészen bizonyosak. Utóvégre is a politika sztratégiája abban is hasonlatos a haditudományéhoz, hogy csataterveit mindig a legutolsó pillanatban kell megállapítani. Az ellenfél erejéhez mértem a magamét; az ellenfél állásához képest szabom meg az én állásomat; az ellenfél cselelőit alkalmazom a magaméit; s a saját szándékaimat úgy állapítom meg, hogy velük az ellenfél szándékait lehesen meghusitanom. Sohasem mondom meg előre, hogy *igy* és *itt* akarok győzni, hanem csupán arra tökélem magam, hogy *győzni* fogok — ott és úgy, ahogy és ahol a harc pillanatnyi viszonyai követelik. Ilyen eljárás az okos sztratégia eljárása. A Tisza Istvánnak nyilván már négy hóval ezelőtt elkészített haditerve nem felel meg az okos sztratégia követelményeinek. Meglátszik ezen a haditerven, hogy az íróasztal mellett s merő elméleti elvonások alapján szerkesztődött meg, nem pedig a csataterén a közvetlenül tapasztalt erőviszonyok s az ütközet közepén fennforgó helyzet felismerése alapján. Nyilvánvaló, hogy amikor a terv készült, még jelentékeny számu és erősen háborgó ellenzék csinálta az obstrukciót; ezért vitt bele csatatervebe Tisza István a többségi elv tüzéségéből minden mozgó-ítható ágyúteget. Emberileg érthető, hogy akkor így terveltegetett. Ámde mire rászánta magát a hadüzenetre, már csak egy maroknyi fáradt ember cinikus játéka volt az egész obstrukció. S tajos megérteni, hogy azzal a pár szál kimerült legénynyel szemben minek állítja csata-orba Tisza István azokat a félelmetes battériákat? Talán arra számított, hogy a közvélemény s a parlament, amelyek egyformán áhitozzák immar a békét, azt sem fogják bánni, ha ezekkel az ágyútegekkel lövöldözi le az elszigetelt Ugron-csoport árva verebecskéit. De

tévedett, ha ez volt a számítása. Az útegek látára felébredt a lelkekben egy nagy bizalmatlanság. Az emberek azt mondogatták egymásnak, hogy ahol ennyi ágyu vonul fel, ott nyilván nem csupán azokra a verebekre akarunk löni, és hogy ott veszedelemben forog nemcsak az a gyöngye obstrukciós ág, amelyen ama verebek csipognak, hanem az egész környezet is, ellenzékéstül, szólásszabadságostul, parlamentestül, alkotmányostul. És a bizalmatlanság hirtelen szövetségeseket csődített a maroknyi obstrukció mellé, sok és erős szövetségést, akik nemcsak meg nem mozdultak volna, hanem még jöszemmel is nézték volna, ha a kormányelnök egy szál Flaubert-puskával akarja leteríteni ama verebeket.

Mert szent igaz, hogy az ország békét akar, még egy utolsó és nagy harc árán is. Ámde azt nem akarja az ország, hogy ebben a küzdelemben több is pusztuljon el, mint amennyinek multhatatlanul kell elpusztulnia. Azt nem akarja az ország, hogy olyan parlament helyett, amelyben a többséget bármikor bénaságra kárhóztathatja egy merő kötekedésből csinált obstrukció, olyan parlamentet kapjon, amelyben viszont az ellenzékét bármikor letiporhatja s tehetetlen meddőségre kényszerítheti a többségnek pusztá hatalmi szeszélye is. Mai helyzetében a parlament olyan, mint akit feloldalan szélütés ért. A kormány haditerve pedig mintha úgy akarná a rendet helyreállítani, hogy a gutaütést a most béna oldalon feloldja ugyan, de csakis azért, hogy a másik féloldaira vigye át. A nemzet pedig egészséges parlamentarizmust akar, amelyben egyik fél se legyen kénytelen a másiknak diktatúráját elviselni s amelyben többség és ellenzék egyenlő szabadsággal s egyenlő köteletségűdással láthassa el alkotmányos feladatát.

Nem győzzük mondani gróf Tisza Istvánnak, hogy ne kivételes jogszabályok alkotásával igyekezzen a törvényhozásban a rendes állapothoz visszajutni. Nem jogi kérdés az

TÁRCA

Szigligeti Ede.

(Visszaemlékezések.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtta: **Ábrányi Emil.**

Holnap, március 8-án lesz *kilencven* éve, hogy Szigligeti Ede, a magyar népszínmű megalkotója és a legteremkenyebb magyar drámaíró, Nagy-Váradon világra született. A Nemzeti Színház ma este a *Liliomfi* előadásával ünnepele Szigligeti emlékezetét és a közelebbi hetekben még egy másik kegyeletos ünnepre készülnek a megdicsőült drámaíró tisztelői: emléktáblával jelölik meg azt a budapesti házat, ahol a láradhatatlan férfin küzdelemben és diadalokban gazdag életét befejezte.

A századik évfordulótól már csak tíz esztendő választ el bennünket. Ezt az időközt föl lehetne használni arra, hogy nagyobbarányu mozgalmat indítsanak egy olyan emlékmű föllállítására, mely Szigligeti kiváló érdemeire méltó. Eddig csak egy szerény sírkő a kerepesi uti temetőben és egy márványból faragott mellszobor a Nemzeti Színház első emeletén tesz tanuságot arról, hogy a nemzet nem felejtkezett meg egészen erről a hű fiáról, aki négy évtizeden át legerősebb oszlopa volt a magyar drámairodalomnak. Ez a két szerény emlék kevés Ennél Szigligeti Ede sokkal többet érdemel. Megérdemli, hogy életnagyságu szobrot kapjon a nemzetől és ez a szobor ott

álljon az új Nemzeti Színház fényes előcsarnokában. Ha majd felépítik az új Nemzeti Színházat: a Szigligeti-szobor egyszerre kés-üljön el az új házzal és a színház fölavatása egyuttal a Szigligeti ünneplése legyen.

Kisfaludy Károly 1830-ban hunyta le korán megtört szeméit, a nemzeti irodalom végtelen fájdalomra. De a végzet öröködött, hogy a magyar drámairodalom gyöngye plántája ne maradjon ápoló kezek nélkül. Öt évvel később Szigligeti már sorompóba lépett. A mester helyét olyan utód foglalta el, aki 1835-től 1878-ig száznál több darabot írt és a szabadságharc után, a nagy elnemulás idejében, a Nemzeti Színház játérendjén ő egymaga volt az egész magyar drámairodalom.

Ez a gondviselészerző ember 1814. március 8-án született Nagyváradon. Jómódú családól származott, természetes tehát, hogy a szülők akaratára ellenére csapott föl az akkor még vándorló magyar színészet rongyos postolójának. Atyja, Szathmáry Ede, ügyvéd és földbirtokos, azt akarta, hogy a fiából mérnök legyen. A fiu, család néven Szathmáry József el is végezte az iskoláit Nagyváradon és Temesvárt, sőt 1832-től kezdve mérnöki gyakorlaton volt a Kőrös szabályozásánál. De amikor Pestre küldték, hogy itt a tanulmányait befejezze és mérnöki oklevelet nyerjen: kint belőle az elnyomhatatlan hivatás. Nem törődött többé a diplomával és a tisztességgel, hanem 1834 tavaszán a budai színésztársasághoz szegődött. Csaiádjja eltorodt a magyarói megfedekezettől; az apja még attól is eltöltötte, hogy a nevével viselje; mind hiába.

Szathmáry József eltűnt a polgári társadalmából, de föltámadt helyette Szigligeti Eduárd, hogy ez a szabadon választott alnév örökké ott ragyogjon a magyar szellemi élet legelső képviselői közt.

Van-e a mai nemzedéknek fogalma az utótrék legendás lelkesedéről? Szigligeti a legalacsonyabb helyzetben, tömördek koplálás közepette kezdte meg dicsőséges pályafutását. Tizenkét forint havi fizetést kapott és ezért a gáziért volt színész, kardalos, némaszemély, szinlapkihordó, sőt *táncolt* is, ha kellett, a budai színésztársaság balletkarában. Ilyen körülmények közt írta meg első darabját; ilyen körülmények közt vonta magára *Vörösmarty* figyelét, aki fölismerlte benne a tehetséget és buzdító, dicsérő szavakat írt első drámái kísérleteiről.

A Nemzeti Színház megnyitásakor pályája emelkedni kezdett. El lehet mondani, hogy egész életét ennek a színháznak szentelte, kezdetben mint rendező, aztán mint titkár, mint dramaturg és végre mint igazgató. A Nemzeti Színház története negyvenegy éven át elválaszthatatlan a Szigligeti Ede biográfiájától. És ha valaki megírja majd a Nemzeti Színház történetét, akkor fog kitérni a maga egész nagyságátan Szigligeti munkásságának a rendkívüli értéke. Akkor látja majd az utókor, hogy az a férfin, akit kortársai néha vérg sebeztek az irigység vádjával, akit bosszuvágyó drámaírók azzal rágalmozgattak, hogy minden tehetséget elnyom maga körül és monopóliumot csinál a Nemzeti Színház játérendjéből: a legjobb, legszerényebb, legmunkásabb, legtisztább lelkű ember volt, aki csak a tehetségtelen képzelődőket mellőzte, ellenben valóságos lelkesedéssel karolta föl azokat, akikben a nemzeti drámairodalom továbbfejlesztőt

obstrukció és az obstrukciónak kivégzése, hanem politikai kérdés, a politikai erő kérdése, a mérköző politikai erők egymáshoz való arányának kérdése. Ha Tisza István napirendi indítvány alakjában, akár permanens üléssel is, átérteszkelte volna a sürgős javaslatokat s rögtön utána a nemzet elé viszi a peres kérdést s a választóktól kéri eljárásának utólagos jóváhagyását, akkor a parlamentben biztosan és gyorsan ért volna cél, a közvélemény melléje állott volna s az urnák elé hívott nemzet neki adott volna igazat. E helyett jogszabályt akart a kormányelnök alkotni, mely a kibontakozás idejére egyszerűen megfordítaná a mostani egyensúlyt, amennyiben a kisebbségi diktatúrát a többség diktatúrájával helyettesítene. De még itt sem áll meg, hanem a kivételes szankció alá helyezi a hárszabály végleges revízióját is, amelynek terjedelmét és irányát rajta kívül senki e világon nem ismeri. Mi szükség mindezekre? Hát hihető bárki is komolyan, hogy az obstrukció visszatérése ilyen vagy amolyan szigorúsági hárszabály révén megüthető? Gróf Tisza István bajosan hisz ilyesmit, mert hiszen indítványában ő maga is nyitva akarja tartani a lehetőséget komoly idők komoly obstrukciói számára. Persze azt, hogy mely idők komolyak, s hogy mely obstrukciónak van nemzeti jogosultsága, a mindenkori kormány fogná megszabni. Hát aki a kecskére bizza a kápoztát, ne csodálkozzék, hogy a káposzta megbízhatóbb őrt kíván magának. Az igazság pedig az, hogy jogszabályok nélkül is le fognak tiporhatni minden obstrukciót, amely mögött nincs nemzet, ellenben a nemzeti akaratba kapcsol s a nemzet lelkéből táplálkozó obstrukciót soha sem lesz lehetséges letiporni, ha még olyan szigorú jogszabályok állnak ellene rendelkezésre a papíron. Az ilyen obstrukciókat ki kell elégtetni, hogy elvonuljon mögülről a nemzet, s ha ez megtörtént, akkor vagy megszűnnek maguktól, vagy pedig a velük végezni akaró hatalom számára szabad a vásár.

Szabad volt a vásár most is. Ezt az obstrukciót, amely a közvéleménnyel már elvesztette kapcsolatát, könnyen s hamarosan lehetett volna lefegyverezni. De gróf Tisza István ennél többre vállalkozott. A ma sikerét, amelyre neki is szüksége volt, de még nagyobb szüksége volt rá az országnak, eldobta magától olyan veszedelmek elhárítása kedvéért, amelyek holnapután vagy valamikor bekövetkezhetnek. Céljt fog-e érni, nem tudjuk. De azt látjuk, hogy lábai alatt a talaj, amely az imént még oly szilárdnak látszott, hirtelen porha-

nyóvá lett s ellenségei, akiknek száma egy maroknyira olvadt volt le, félelmetes táborra szaporodtak. És látjuk azt, hogy a közvélemény, amely szívesen követte volna őt, ha becsvágyát a jelenlegi helyzet orvoslására mérskéli le, most aggódva kezd mellőle hátrálni s megdöbbenve kérli, vajjon a kínált orvosság nem rosszabb-e a gyógyítandó nyavalyánál. Ha még nem késő a jótanács, arra kérnők újra Tisza Istvánt, ne haladjon előbbre a megkezdett uton. Siker ő reá, hacsak a nemzetre, gyógyulás a parlamentre azon az uton nem várakozik. Küldje haza az ok nélkül elévonszott ágyúutégeket s a legkisebbik szoba-puskájával lövődözzön a csipogó obstrukcióra. Győzzön kisebbit, de győzzön úgy, hogy meg ne nyomorodjon a parlamentarizmus s halálos sebet ne kapjon az alkotmányosság. Ezt tanácsolnók a miniszterelnök urnak, ha meg tudna még állani rohanatában. De már azért, hogy ez a megállás a felzúdult kisebbségi pártokat is vissza tudná vinni abba a semlegességbe, amelyből tegnap óta kivonultak, s hogy tehát jövőre még a megtörtént hiba, — jótállást ezért bizony már nem igen vállalnánk. Csodának kellene történnie, hogy épkezláb mászhasson ki kormány és parlament az új helyzet rohamosan alakuló, válságterhes bonyodalmaiból. Hívjuk ezt a csodát, de reménykedni nem tudunk benne.

Technika.

Budapest, március 7.

Tisza István Bécsbe utazott s az ellenzék azzal a csataterpvel jött el az ülésbe, hogy a technika minden eszközzel megakadályozza a rendes tanácskozást. Míg az ominózus hárszabály-indítvány vissza nem került a lomtárba, addig itt nem lesz rendes tanácskozás. Ellenben volt a zárt ülések szakadatlan láncolata. Ugy volt, hogy a közönség tájékoztatása érdekében *Rakovszky István* és *Holló Lajos* ilyen értelemben fel fog szólni a napirend előtt s aztán nyomban zárt ülést kérnek. Holnap megint és holnapután is. Egyáltalán csak zárt ülések lesznek.

De a véletlen halomra döntötte ezt a tervet s ma zárt ülés nem volt. Az egész ülést a technika egyéb vívmányaival ütötték agyon. Zárt ülésre szükség se volt. Beszéltek, szavaztak s közben az ülés ideje lejárt. A fordulatot az okozta, hogy az elnöklő báró *Feilitzsch Artur* bejelentései során bemutatta a miniszterelnök átiratát a király személye körüli ideiglenes miniszter fölmentéséről s *Khuen-Héderváry* kinevezéséről.

Ugron Gábor a bejelentéshez szót kért. Be-

szélt utána még *Holló Lajos*, *Polónyi Géza*, *Lengyel Zoltán*, *Rakovszky István*, *Olay Lajos*, a miniszterek közül *Hieronymi Károly* és *Pósz Sándor*, — de igazán nem elsőrangú jelentőségű, hogy mit beszéltek, mert hiszen csak arról van szó, hogy a tullesztett politikai helyzet kiaknázása szempontjából mindent kifogásolni kell, amit kifogásolni lehet. Már pedig a kétszer volt miniszterelnök kinevezését könnyű taktikai célokra kihasználni. Hiszen ő volt az a miniszterelnök, akit a szabadelpvűrt leszavazott, s 5 volt a hirdetőt vesztegetési ügy egyik hőse. Az egyes szónokok argumentumainál tehát érdekesebbek azok a közbeszart megjegyzések, melyek az egész ellenzék hangulatát illusztrálták.

Csinos bokréta telik a közbeszólásokból.

— Visszajött *Dienes Marci* helyett a cimborája!

— A *Geiger Gizella* barátját nevezték ki!

— *Szapáry László* lesz az államtitkárja!

— *Pribék István* és *Vesztegető Károly*!

— A hóhér és pribékje!

Volt aztán ezeknél szelidebb és ezeknél gorombább közbeszólás is quantum satis. A közbeszólások és a felszólalások pedig két robbanóaknát takartak: két indítványt, melyre névszerint való szavazást lehet kérni. Kértek is. Az egyik indítvány volt a *Lengyel Zoltán*-é, hogy addig a kinevezést ne vegyék tudomásul, míg a vesztegetési ügyre vonatkozó bizottsági jelentés elintézve nincs; a másik indítvány volt a *Holló Lajos*-é, hogy a Ház tüzze a miniszterelnök átiratát napirendre. A két indítványra névszerint szavaztak, mind a kettőt túlyomó többséggel elvetették, de az igazi célt elérte az ellenzék: — az időt gyorsan elhárította. Ekkor már félkettő volt.

A szavazás tartama alatt a technika mesterei kitudták, hogy a további elnöki bejelentések között lesz *Szilágyi* felirata *Rákóczy* hamvainak hazahozatala tárgyában.

— Arra is névszerint való szavazást kérünk!

A terv az volt, hogy *Lengyel Zoltán* indítványt nyújt be, mely szerint a kérvényi bizottság nyolc nap alatt tartozik jelentését előterjeszteni a kérvényről. Erre kéri a névszerint való szavazást. Az eltart ötvenégy óráig. Akkor még egy sürgős interpelláció s az ülés ki van technikázva. De ezt a tervet is halomra döntötte a véletlen. Mert *Lengyel Zoltán* indítványának támogatására felszólt *Hock János*, aki a fehér asztalnál dívok szokás szerint megjelölte maga után való szónoknak *Thaly Kálmán*-t, aki — *Rákóczi*ról lévén szó — örömmel engedett a szíves felhívásnak. *Holló Lajos*t nem kellett külön aposztrofálni, ő magától is beszélt. *Hieronymi Károly* miniszter kötelességből válaszolt, mire *Rakovszky István*nak töltétlenül pörbe kellett szállnia a miniszterrel. Aztán megegyeszer beszélt *Thaly*

latta. A szerzetet tanusított olyan igazi tanácsadók iránt, mint *Tóth Ede* és *Csiky Gergely*.

*

Nevezetes dátumok. 1843-ban, november 25-ikén adták először a *Székföldi katonát*, a legelső magyar népszínművet. Szigligeti utörései közt ez a legfontosabb, értekezés is a legmaradandóbb. 1872. december 27-ikén adták elő a Nemzeti Színházban Szigligeti századi színművét, a *Struenseet*. Díszelőadás volt ez. Magam is ott voltam az ünnepek közt. Irodalmi egyesületek, színházi deputációk koszorukat adták át ezüstpól és babérból és magasztaló szónoklatokat intéztek a szerzőhöz. A Kisfaludy-Társaság ünnepélyes közgyűlésén *Toldy Ferenc* emlékezett meg erről a nevezetes jubileumról és a következő szép és bölcs szavakkal méltatta Szigligeti érdemeit, akinek a koszoruz arcképe ott állott az Akadémia emelvényén: „Nem az írott munkák nagy száma, nem a nálunk rendkívüli termékenység az, mely szerint társunk érdemét mérni kívánom, — még nem is a belső becs összege és súlya, mert tudom, hogy a haladó idő, a változó ízlés különböző mérteket alkalmaz; hanem az ő költői, írói és hazafiai összes munkássága, e hosszú életnek hatása szinkletészetünkre, színgyűnkre és, aminek első vonalban szolgált, nemzeti színgyűnkre: ez az, ami nemcsak az írói, hanem a polgári érdem koszoruját is odafűzi Szigligeti Ede homlokára.”

*

1878. január 19-én halt meg, hatvannégy éves korában. Szombat este 11 óra körül hazament a színházból, családja körében jövedvél vacsorált, társalgott; rosszulletnek nyoma sem látszott rajta, bár az utolsó hetekben erős szívdobogások gyö-

törték. (Fuldokló-rohamai ellen veje, dr. *Kéty Károly* rendelt csillapító-szereket.) Vacsora után szokása szerint olvasgattott kissé, azután leteküdt. Ejjél felé a szobaleány bement a hálószobába és észrevette, hogy Szigligeti nehezen és rendetlenül lélezkedik. Ertesítette a drámaíró legidősebb leányát, Szigligeti Mária-t, aki rögtön atyjánál termelt és kérdéseket intézett hozzá. Szigligeti azzal felelt, hogy nincs semmi baja. De mindjárt aztán ő maga kérte a feleségét, küldjön a gyógyszerért s hozassa el a csillapító-csöppeket. „Nagyon rosszul vagyok! ... Siessenek velem! ... Te addig maradj mellettem!” Ezek voltak az utolsó szavai. A fuldokló-roham pereről-perere súlyosbodott és mielőtt a gyógyszer megkérte volna, rövid haláltusa után Szigligeti Ede elköltözött az élek sorából. Három orvosát is küldött a megremült család. Lélekszakadva jöttek a doktorok (egyiket éppen mellőlem hívták el a Gazdaszonyok álarcos-bálgáról), de mindahárom csak a bekövetkezett halált konstatálhatta.

*

A Nemzeti Színház fekete gyászba vont előcsarnokából temették január 21-én, délután 3 órakor. „Ott láttuk” — ugymond az akkori hírlap-tudósító — „a főváros színejavát, közéletünk számom kitűnőségét, *Trefort* és *Percezel Béla* minisztereket, *Ribáry Ferenc* és *Szász Károly* miniszteri tanácsosokat, báró *Kemény Gábor* államtitkárt, az országgyűlés tagjai közül *Haynald* érsek, *Csenyery Antal*, báró *Lipthay Béla*, gróf *Apponyi Albert*, *Horváth Mihály*, *Wahrmann Mór*, *Falk Miksa* urakat.” (Apponyi, Falk kivételével mind halott már, — Szász Károly végleg letört!) Az irodalom itt időző kitűnőségei mind jelen voltak és *Arany János* is eljött búcsuzni nagy

íróvársától. A fővárosi hatóságokat *Ráth Károly* főpolgármester képviselte.

Huszonnyeg koszoru díszítette a koporsót. A halottaskoosi két oldalán a következők fogták a koszoruk szalagjait: jobbfelől *Eszáky Károly*, *Váradi Antal*, *Vizvári*, *Erdősi Béla* és *Halmi Ferenc*; balfelől *Szolymossy Ede*, *Gyulai Pál*, *Vadnai Károly*, *Greguss Ágost* és *Ujházi Ede*. (Ujházi a gyász jelöl elhalszotta január 22-ére kitűzött esküvőjét. *Podmaniczky* intendáns pedig — hogy az általános részvétele a legesekélyebb disszonancia se vegyülhessen — kijelentette a színházról legújabbban elboesott tagoknak, hogy szerződésük fölontása nem Szigligeti műve volt „s nehogy valaki neheztellessel gondolhasson a nagy halott emlékére: a szerződés felontását visszavonta és újabb három évre szerződöttette őket!” Micsoda világ! Micsoda intendáns! S ez mindössze 26 évvel ezelőtt történt!)

Feleki Miklós beszélt a Nemzeti Színház előcsarnokában, *Rákosi Jenő*, a Népszínház akkori igazgatója, a Népszínház előtt, *Váradi Antal* és *Paulay Ede* a nyitott sírnál.

*

A *Liliumfi* ma esti előadásán ki gondolt arra, hogy Szigligeti meghalt? Csupa élet, csupa vidámság, csupa nevetés volt a színpad és a nézőtér. A magyar vándorszínész kedves bohém-ségén, *Liliumfi* és *Szelleu*fi furfangján mulatott a szűfolt színház és Szigligeti maga is ott élt a szereplők közt, *Dezso*, *Rózsahegyi*, *Gabányi*, *Nagy Ibolya*, *Gerő Lina*, *Boros* és *Náday Béla* alakításában, olyan frissen, olyan ragyogó jövedvél, mint akkor, amikor ezt a dalos bohóságot élete virágjában megírta.

és még egyszer beszélt *Hock*. Az idő tehát megint eltelt a már újabb névszerint való szavazást kérni fölösleges volt.

Az ülés végén eljutottunk szerencsésen odáig, hogy *Rakovszky* István még felszólalhatott — napirend előtt. Elmondhatta azt a közös ellenzéki konferencián elhatározott kijelentést, hogy most már késhegyig megy a harc, történjék bármi. Föltétlen harc és végtelenségig menő harc. A kijelentésnek tapsolt az egész ellenzék. A Kossuth-párt is. Mikor pedig *Rakovszky*, a maga temperamentumának megfelelően, azt is kijelentette, hogy aki az új szabályok szerint öhozza merne nyulni, annak jaj, — a Kossuth-pártból is ilyen felkiáltások hangzottak:

— Innen akkor élve nem menekülnek!

Ez történt napirend előtt. A napirend maga kiesett az ülésekből. A napirend után *Lovász* Márton sűrűn meginterpellálta a honvédelmi minisztert a zégről 13. hadtest mozgósítása tárgyában, mire *Nyíri* Sándor honvédelmi miniszter éppen olyan sűrűn kijelentette, hogy ez az egész hír kacs. S ekkor a kitechikázott ülést sűrűn berendezték...

A képviselőház ülése március 7-én.

— Kezdeté délelőtt 10¹/₂ órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Plósz* Sándor, *Nyíri* Sándor, *Hieronymi* Károly.

(*Khuen-Héderváry* minisztersége.)

Elnök: Megvitatta az ülést s bemutatja a miniszterelnök átiratát gróf *Khuen-Héderváry* Károlynak ő felsége személye körüli miniszteri törzént kinevezése tárgyában. (Nagy zaj a szélsőoldalon. Felkiáltások Szégyen! Gyárfal! Honér!)

Ugron Gábor kérd. az elnököt, hogy mit indítványozott az átiratra vonatkozólag? A nagy zajban nem hallotta.

Elnök: Semmit, csak tudomásul vétel végett bejelentetem.

Ugron Gábor: Akkor a Háznak tudomásul kell azt vennie?

Elnök: Igen!

Ugron Gábor: Én nem veszem tudomásul! (Zajos helyeslés a bal- és szélsőoldalon.) Indítványozom, hogy a Ház se vegye tudomásul.

Emlékeztet arra, hogy a képviselőház bizalmatlanságot szavazott *Khuen-Héderváry* miniszterelnök korában. (Zajos ellenmondás jobbról; felkiáltások: Nem volt bizalmatlansági szavazat!)

Baltagi Géza: Az nem volt bizalmatlansági (Zaj a szélsőoldalon.)

Ugron Gábor: A bizalmatlansági szavazatnak egyik formája az, hogy a képviselőház nem helyesli a miniszternek valamely nyilatkozatát. (Helyeslés a szélsőoldalon.) Itt felvetődött az a kérdés, hogy *Khuen-Héderváry* Koerberrel szemben nem védekezett meg Magyarország alkotmányát. A Ház ezt a feleletet magaévá tette. (Ugy van! a szélsőoldalon.) Ilyen előzmények után *Khuen-Héderváry* nem lehet tagja annak a kabinetnek, mely az ő kormányát felváltotta. Mikor *Chlopyan* gonosz tanácsosok arra bírták az uralkodót, hogy hadparancsban megsejtsék a magyar közjogot, *Khuen-Héderváry* tehetetlennek bizonyult. Az osztrák miniszterelnök diadalmaskodott *Khuen* lelett s Koerber től a aréba vágta a magyar nemzetnek a sértést. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőoldalon.)

Eisenberg Gyula: Egy árva szó sem igaz!

Ugron Gábor: A felség személye körüli miniszter általa nagyon fontos; azért kell Beesben laknia, hogy távol tarthasson az uralkodótól minden olyan illetéktelen beavatást, amely Magyarországra nézve sérelmes és különösen most, a kereskedelmi szerződés megkötése előtt, nagy feladat hárul ennek a tárcának betöltőjére. A felség személye körüli miniszternek érzékének kell lenni a magyar közjog iránt. (Zajos helyeslés a baloldalon.) Meggátolnunk ezt a kinevezést nem áll módunkban, de tudomásul vennünk azt nem szabad. Titakozik az ellen, hogy a felség oldalára tehetetlen, közjogunkat nem ismerő férfiak állítsanak és ily módon mesterségesen elősegítsék gonosz tanácsosok a korona és a nemzet között az összekötökést. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Holló Lajos indítványozza, hogy tűzzék ki napirendre a miniszterelnök átiratát. Elismeri, hogy ő felségének joga volt ehhez a kinevezéshez, de a megtörténteket nem lehet elfeledni. A képviselőház már egyszer elítélte ennek a törvénykezési közjogi felleglősságot is így ő nem lehet tagja a kormánynak. Azonban nem szabad megfeledkeznünk arról az etikai szemponttól sem, amely egyenesen lehellenő teszi, hogy *Khuen-Héderváry* miniszter legyen.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter azt válaszolja, hogy mindkét felszólalás ellenkezik közjogunk alapelveivel. (Helyeslés jobbról.) Ő felsége kinevezési joga korlátlan s abba a képviselőháznak ingerenciája nincs. (Ellejtmondás és zaj a bal- és szélsőoldalon.)

Ugron Gábor: Récevit miért nem fogadták el? *Gabányi* Miklós: Magyarország, azért nevezik ki! (Zaj a szélsőoldalon.)

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter: Határozott tövévés azt mondani, hogy az ő felsége személye körüli miniszternek beolást kell gyakorolnia a kereskedelmi szerződéses tárgyalások irányítására; egyébként az a meggyőződés, hogy *Khuen-Héderváry* nagyon helyesen fogja betölteni állását. (Helyeslés a jobboldalon.)

Földy Géza: Precedens nélkül való eset hogy ő felsége ilyen előzmények után valakit miniszterre nevezett volna ki. Felelő a kérdést, hogy vajjon a magyar képviselőház el fogadhatná-e egy hazaárulásban bűnösnek ítélt ember miniszterré való kinevezését. A napirendre tüzés egyáltalán nem jelenti azt, hogy a képviselőház ő felsége kinevezési joga felett akarna kezdeni; de hiszen azt csak nem lehet megakadályozni, hogy a Ház feltrahban kérje a királyt a kinevezés visszavonására. A magyar parlamenttel szemben *Khuen-Héderváry*nak be ejzedlen ügye van. Nem lehet miniszter akit habár csak a gyannak árnyéka is érint. (Élnék helyeslés a szélsőoldalon.) Alkalmat kell adni a képviselőháznak, hogy véleményét nyilvánítsa, azért most is kívánja az átiratnak napirendre tűzését.

Lengyel Zoltán: Amaz inzulius után, melyet a miniszterelnök indítványával a magyar parlamentarizmus ellen előkötött, ebben a Házban többé tanácskozárról nem lehet szó. Ez a kinevezés ismét egy inzulius a magyar képviselőház ellen. *Khuen* kinevezésében a kamarilla és a reakció keze működik. Nem szabad elfeledni, hogy a képviselőház meg nem tárgyalta azt a jelentést, amelyet a parlamenti vizsgálóbizottság terjesztett elő *Khuen-Héderváry* vesztegetési ügyében. Addig nem lehet szó miniszterre történt kinevezésének tudomásulvételéről, amíg a parlamenti vizsgálóbizottság jelentését nem tárgyalta a Ház. E részben indítványt nyújt be.

Rakovszky István tudomásul veszi a kinevezést s nem kíván az átiratnak napirendre tűzését, de tiltakozik a kereskedelmi miniszter felleglőssége ellen.

Olaj Lajos elismeri ő felsége kinevezési jogát, de az is kétségtelen, hogy a Háznak joga van tudomásul nem vennie ezt a kinevezést. (Zajos ellenmondás jobbról.) Mutassanak törvényt, amelyet kimondja, hogy a miniszteri kinevezést csak tudomásul venni van joga a Háznak, hát akkor mire való volna az új kormány bemutatkozása, vagy egy megerősítést kabinett uti bemutatkozása. Szintén azt vallja, hogy amíg a parlamenti vizsgálóbizottság jelentését le nem tárgyalták, addig a miniszterelnök átiratát tartásuk függőben. (Helyeslés a szélsőoldalon.)

Plósz Sándor igazságügyminiszter: Közjogi szempontból ez a kérdés nagyon egyszerű. Ő felsége kinevezése joga kétségen felül álló, a képviselőház pedig bizalmatlansági szavazatot nyilváníthat a miniszter vagy a kormány iránt. Az előterjesztett indítványok már forma szempontból sem helyesek; meg kell várni az illető miniszter működését, mert az még nem ok a bizalmatlansági indítványra, hogy valakinek nem tessék egy-egy miniszter ábrázata. (Helyeslés a jobboldalon.) Felkiáltások a szélsőoldalon: H sz akkor *Rusa* Sándort is ki lehet nevezni miniszterrel! A Ház leszavazhatja a minisztert.

Földy Géza: Azért kell az átiratot napirendre tűzni.

Plósz Sándor igazságügyminiszter: A dolgoknak fejtük tetejére állítsa, ha azt kívánják némegek, hogy feltrahot kell intézni a királyhoz, hogy vonja vissza a kinevezést. A parlamentnek nem kéri van joga, hanem jogában és hatalmában áll leszavazni a minisztert. (Helyeslés jobbról.)

Elnök: Jelenti, hogy a beadott két indítványra névszerint való szavazást kértek. Elrendeli a névsor felolvasását, majd kiírja, hogy az indítványok elien 123-an, mellette 31-en szavaztak, tehát a Ház 92 szónyi többséggel tudomásul veszi a miniszterelnök átiratát.

(Rákóczi hamvai.)

Bemutatja Szilágyvármegye feliratát *Rákóczi* Ferenc hamvainak hazaszállítására céljából.

Lengyel Zoltán eltrah kaposán azt indítványozza, hogy utassák a kérvényi bizottságot arra, hogy nyolc nap alatt tegyen jelentést.

Hock János fejtegeti azt a nagy mozgalmat, amely partikülbőség nélkül országserzte megindult más év előtt *Rákóczi* hamvainak hazaszállítására érdekében. Beszél összelüggés van e hazafias eszmé és a nemzetnek a nélvérti vívott küzdelme között. A mai időben kétszerez kötelessége Magyarországnak *Rákóczi* hamvait hazai földbe temetni; s. ükésége van erre a felkérésre a nemzetnek, amikor felülről egy szerencsétlen rendszer a parlamentarizmus letprására tör. Indítványozza, hogy utasssa a képviselőház a kormányt törvényjavaslati benyújtására.

Thaly Kálmán megjegyzi, hogy a történelmi társulat skóciájára a közkutatási kormány ígéretet tett, hogy a kötelességeket az állam joga viselni.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter azt kívánja, hogy ne tűzenek záros határidőt a kérvényi bizottságnak, hanem csak azt mondja ki a Ház, hogy a bizottság melóbb tegyen jelentést. (Helyeslés jobbról.)

Báró *Dánfal* Ernő: Elsősorban a kereskedelmi miniszter indítványát fogadják el, de a másik két indítvány ellen sincs kifogása.

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést, kéri azonban *Hockot*, hogy őnála indítvány alakjában nyújtsa be előterjesztését a kérdés helyes rendje érdekében.

Hock János ezúttal visszavonja indítványát és

jelzi, hogy a kérvényi bizottság jelentésének kaposán fogja újból előterjeszteni.

Elnök: Tudatja, hogy husznál több képviselő *Ugy* *Lengyel* mint a kereskedelmi miniszter indítványára névszerint való szavazást kért s egyuttal kérte a szavazásoknak holnapra halasztását. Ezt elrendeli.

(A miniszterelnök indítványa.)

Jelenti, hogy *Rakovszky* István és *Holló* Lajos a miniszterelnök indítványa tárgyában napirend előtt kérések szót.

Rakovszky István: Az az indítvány, melyet a miniszterelnök benyújtott, hibetelen és a parlamentnek történelmében párat anul áll. Soha még kormány értiu egy lépéséi annyira meg nem rendítette helyelet, mint teite most gróf *Tisza* István. A miniszterelnök lemond arról, hogy alkotmányos miniszternek tekintés. Az indítvány ellen abban a pillanatban, amikor tárgya-as aia kerül, a végtelenségig menő harcot fogjuk vívni. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőoldalon.) mert az merénylet a alkotmány ellen. Iel fogadja a parlamentarizmust. Elfogadatan az indítvány meg akkor is, ha bizonyos rendelkezéseket kikapcsolnak be. (Felkiáltások jobbról: Szó stacs róla!) Annál jobb, mert így sokkal könnyebben fog megbukni a merénylet. (Élnék helyeslés a bal- és szélsőoldalon.)

Kabinyi Géza: Az a merénylet, amit önök csinálnak maél év óta!

Rakovszky István: Elismeri, hogy az obstrukció káros, de egy kisebb baj miatt nem szabad az egész parlamentarizmust megsemmisíteni. A miniszterelnök azt gerte, hogy nyit asakkal fog küzdeni, és most leeresztett roszéyyal áított elő hajmeresztő indítványval pártjában, amely nem is tudta mert kell lekedesnie (Élnék helyeslés a bal- és szélsőoldalon.) Most már arra vetemedik a kormány, hogy a képviselők személyes szabadságát veszélyeztesse, ide jutottunk a liberalizmus nagyobb dicsőségére. Ha hozzáam nyul valaki akkor azokon veszek eégélt, akik ezt az indítványt ide hozták és elfogadják. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőoldalon; felkiáltások: Nem a katonaság lesz a mias, hanem önök! Innen élve nem menekül ki!) Elismeri, hogy a hazaszabályok hiányosak, kész rendes parlamenti viszonyok közt tárgyni a hazaszabály-revizit, de csak egy feltétel alatt, ha junkimot álltanak tel a házszabályok, a választói jogrendezés, a közigazgatási tisztviselőknak a választásokból való kizárása és a szociális pragmatika behozatala közt. (Zajos helyeslés a baloldalon.) Akár kikapcsolnak az indítványból bizonyos rendelkezéseket, akár nem, ebből az indítványból hazszabály nem lesz. (Élnék helyeslés a bal- és szélsőoldalon.)

Elnök: Jelenti, hogy *Holló* előlöt a s. ólól és hogy most a két sűrűn interpelláció van a sor.

(Mozgósítási hírek.)

Lovász Márton azt kérdezi a honvédelmi miniszter, hogy mi igaz a 13. hadtest mozgósításáról terjesztett hírekből, ha pedig igaz, akkor mi az oka és célja a mozgósításnak?

Nyíri Sándor honvédelmi miniszter: A hírből egy szó sem igaz, a híreszteléseknek nincs semmi alajuk. Megnyugtatta a képviselőházat és a közvéleményt, hogy mozgósításról szó sincs.

Lovász Márton: Tudomásul veszi a választ.

Elnök: Megajapítja a honapi napirendet s elcsónék a márci elhalasztott névszerint szavazást tűzi ki.

Az ülés 3 órakor végződik.

BELFÖLD

Gróf Tisza István a királynál. *Bécs*ből jelenti, hogy a király ma délelőtt magánkihallgatáson fogadta gróf *Tisza* István miniszterelnököt.

Héderváry eskütétele. Gróf *Héderváry* Károly, a király személye körüli miniszter, ma délelőtt tíz órakor tette le az esküt ő felsége kezébe. Az ünnepélyes eskütételei gróf *Tisza* István és gróf *Fesztetich* Tasziló működtött közre, az esküimutat pedig *Vértessy* Géza miniszteri tanácsos olvasta föl. Az eskütétel után a király magánkihallgatáson fogadta *Héderváry*-t, a magyar minisztérium palotájában pedig *Vértessy* Géza üdvözölte.

Az államháztartás. A pénzügyminisztérium kimutatást tesz közzé az államháztartásának a múlt év utolsó negyedében előfordult brutto-bevételekről és kiadásokról. E szerint a múlt év IV. negyedében az összes bevétel volt 278,864,348 korona, az 1902. év hasonló időszakához képest 48,424,800 koronával kedvezőtlenebb, a kiadás 269,866,434 korona, 17,206,419 koronával kevesebb az 1902. évi eredménnyel szemben. Ezek szerint a múlt év IV. negyedének mérlege 31,219,380 koronával kedvezőtlenebb, mint az 1902. év utolsó negyedének mérlege. Az egész évi bevételek összege 48,703,407 koronával kisebb, mint az 1902. évben és e visszasés legnagyobb része az egyenes adókra és jogilletékekre esik, amennyiben az 1903. évi eredmény az előbbieknél 43,509,493 koronával

Tausky J. Flai, Pozsony

Alapított 1846-ban

Elsőrangú és legfeljebbvalóan versenyképességű szállítási terén, úgy az árakat valamint a felhasználható anyag kitűnő minőségét és tartósságát tekintve. Kívánatra árjogyzék.

val, az utóbbinál 7,462.625 koronával kedvezőlenebb. Ez a rendkívüli visszaesés az exlex-állapot folyománya. Az 1903. év mérlege 11,789.818 koronával kedvezőlenebb, mint az 1902. év mérlege.

A helyzet.

Budapest, március 7.

A politikai barométerek ezuttal nem csalnak. Az eget csakugyan sűrű és sötét felhők takarják, valahol a messzeségben dörög is már és úgy fordul, a közel órákban már nagy viharok pusztíthatnak a nemzet vetései felett.

Tisza István a mai éjzengést csak távolról hallgathatta. Bécsben volt, hogy gróf Khuen-Héderváry Károly esküvőjénél jelen legyen, miáltal itthon végképp elhelyezkedett az egész ellenzék. Ez az elhelyezkedés pedig olyanforma most már, hogy aligha fog egyhamar megváltozni. A folyósó élet felületes ismerőseinek sem volt nehéz fölismerni, hogy az egész ellenzék egy táborba gyülekezett s hogy a Kossuth-párt legkövetkezősebb békebarátai is az irtó-háború álláspontján állanak s a hadat a végleges házszabály-revizió címen intézik. Amíg az a reménység élt a lelkekben, hogy a házszabályok végleges revíziójára vonatkozó része a Tisza-féle indítványnak csak taktika okából került a kivételes intézkedések védelme alá, s amíg azt hitték, hogy ez a pont csak azért került bele az indítványba, hogy az alkudozások alkalmával legyen mit elalkudni, még volt kedv is, hajlandóság is a békére. Mikor azonban nyilvánvaló lett, hogy Tisza ragaszkodik a végleges házszabály-revizióhoz, végképp elkeseredtek az ellenzéken. Ma már ott vagyunk hát, hogy egyik nagyon békés Kossuth-párti matador is úgy nyilatkozott, hogy félre kell tenni minden tekintetet s az adott helyzettel szemben teljesíteni kell az ellenzéki köteleességeket. A passzív jóindulat ideje lejárt, mert nem lehet megtalálni sehol sem annak a jogosultságát, hogy amikor csak az adott nehézségek leküzdéséről van szó, a kormány jogalapot akar teremteni magának arra, hogy az ellenzékét megfojthassa. Most már az ellenzéki köteleességtudás és a hazafias kötelesség lép előtérbe.

Igy beszélnek hát az ellenzéken. A néppárt-ról azonban nem is kellene megemlékeznünk. Ott ma Rakovszky István kibontotta a zászlót, közbeszólásokkal, beszédekkel sietett Holló Lajos támogatására s egész föllépésével azt hirdette, hogy itt immár nincsen menetség, mert egy veszedelmes politikai irányzatról és egy olyan férfuról van szó, aki veszedelmes a parlamentre nézve. Apponyiék hallgatnak. Hallgatásuk ezuttal csakugyan beleegyezést jelent. Mennek az ellenzékkel és szívesen belezegyznek a harcba.

Ha már most a kalkulásokhoz kell nyulnunk, meg lehet állapítani, hogy a kormányval szemben álló egyesült ellenzék százhetven-száznyolcvan főre rug s hacsak valami nagy esoda nem esik, ez a tábor vonul útközetbe a miniszterelnök indítványa ellen.

A szabadelvűpárt nagy részében meg van az elhatározás és szándék komolysága arra nézve, hogy a harcba ki fog tartani. De kétségtelen, hogy vannak konsternált emberek is köztük. Olyanok, akik nagyon aggodalmasan tanakodnak affelejt, hogy vajjon a szabadelvűpárt kibírja-e majd a nagy teherpróbát, s nem ritka az olyan sem, aki egészen nyíltan helyesli a célt, amelyet Tisza István el akar érni, de határozottan helytelennek tartaná, ha a kormányelnök nem a jelenlegi házszabályok keretén belül akarná megvalósítani törekvéseit s erőszakhoz nyulna. Ez esetben már az első lépésnél elhagynák a miniszterelnököt. Azt mondják, hogy nincsenek kevesen azok, akik így gondolkodnak a dolgokról, s hogy nem egy nagynevű és nagytekintélyű férfiú disziti ezeknek sorait.

Mindent összegezve, — ez a helyzet képe. Bizonyos senki sem tud és senki sem mondhat, mert hisz az összes fölfogások még gomolygó összevisszaságban vannak és a helyzet nem alakult ki egészen. Sokat várnak az ellenzéknek mai értekezletétől s a szabadelvűpárt holnap konferenciájától és remélik, hogy ez a két tanács-

kozás erősen hozzá fog járulni a helyzet tisztázásához.

A kormány jövőjére nézve a helyzetből sokan így állapítják meg a horoszkópot:

A kabinet helyzete nagyon komoly, sőt majdnem válságos. Jöhetnek ugyan még vértelen fordulatok, de az ellenzék ma már nem szerezhet le akkor sem, ha a végleges házszabály-reviziót kikapcsolják is az indítványból. Viszont Tisza István sem állhat el attól, hogy a revíziót követelje. Két nappal ezelőtt, mielőtt a sztratégiai elhelyezkedés megtörtént, meglehetne volna. Ma már ez az ut el van zárva előle.

Igy készül tehát a nagy élet-halálharc, mely elől aligha lehet most már kitérni. Az ellenzék egységesen megy bele ebbe a harcba. Tisza azonban nem visz bele mindenben egységes sereget. És ez az, ami ebben a pillanatban a legjellegzetesebb tünete a helyzetnek.

Ebben a pillanatban. Mert hogy holnapig mi lesz, azt senki sem tudhatja. Ilyen zivatáros időkben a barométerek is hamiskodnak és a horoszkópok is kétértelműsködnek.

A szabadelvűpártból.

Semmi harcias hangulat. Az emberek bizonyos csüggedtséggel járnak-kelnek a termekben, mintha feléne a nagy zivatároktól, melyeket előidéznék kell. Maga Tisza István is, aki csak most érkezett Bécsből és a vasutról egyenesen a pártkörbe jött, esőndes és zárkózott. Mindenem érzék és mindenkin látszik, hogy nagy és felelősségteljes, de mindenképp izgalmas színjáték előtt áll. A harcok lámpaláza-e ez, avagy az elkedvetlenedés és rettegés?

Gróf Andrássy Gyula egy nagy csoportnak nagy tartózkodással magyarázza a terem közepén, hogy meg kell tenni végre a döntő lépést. Egy kissé hűvösen pertraktálja a kérdést mindenki s hiába keresné az ember azokat a lelkes embereket, akik három nappal ezelőtt annyit tüzel taposoltak a miniszterelnöknek. Sőt hiába keresné az ember bizonyos politikusokat is, akik pedig vezető szerepet vittek a pártban. Általánosan feltűnik Darányinak, Wlassicsnak távolléte, míg ellenben a harc emberei örömmel látják, hogy a kaszinó tagjai nagy számban jelentek meg. Meg is magyarázzák avval, hogy gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterrel való kinevezése jó hatással volt a kaszinóra s hogy Tisza István pozícióját megerősítette.

— Most hozzák hírl, hogy a Kossuth-pártiak egyhanguan fegyvert fogtak újból a kormány ellen. A hír egy pillanatra hidegen hagyja az embereket.

— Tudtuk — mondják. Nem is vártunk egyebet.

Utóbb mégis magyarázni, kommentálni kezdi a dolgot. Maga Tisza István is magyarázza ijenyformán:

— Nem lephet meg bennünket a dolog. Mikor harcba indultunk, már tisztában kellett lenni vele, hogy esetleg nem támogat bennünket egy ellenzéki párt sem. Ez egyébként nem is olyan eminens fontosságú dolog. Az obstrukció obstrukció marad, ha hatvan vagy ha százharvan ember csinálja. A lényeg az misem változtat. Legtöbb nagyobb az ellenfél tömege s a mi harcainknak méltóbb és nagyobb az anyaga. A fontos az, hogy a szabadelvűpárt egységesen menjen a küzdelembe. Most fog eldöni, hogy van-e a nemzetnek ereje és helyes ösztöne, hogy jövét biztosítani tudja, avagy földözsa a formáknak.

— Ebben van valami új is — mondják most suttogva. A nemzet...

És hirtelen besuhant az ajtón a mai nap legtartósabb kombinációja, a legvígatóbb hír, amely a házfeloszlásról szól. Minden csoportban erről beszéltek, ezt magyarázták és ezzel izgatták magukat. Abban mindnyájan megegyeztek, hogy Tiszának a zsebében van a Házat föl-oszlató királyi kézirat, csak azt találgatták, hogy mikor veszi elő azt a miniszterelnök. Talán szerdán már? Talán csak szombaton? Vagy még két hétig vár vele?

Erre a kérdésre senki sem tud választ adni. De bizonyosra veszi mindenki, hogy a nagy játéknak az lesz a vége — egyelőre s tiszta dolgoknak tartják, hogy mielőtt az első repedés mutatkozik a párt falán, a föl-oszlítás lesz rá a kormány vasolata.

Ezek sejtelmek és gonosz álmok. A valóság, legalább a legközvetlenebb valóság azonban az, hogy Tisza István holnap azt fogja kérni, hogy szerdán tüzzék napirendre indítványa megokolását s hogy esütörtökre megkezdjék a tárgyalását.

Ki tudja mi lesz még szerdaig?

A Kossuth-párt értekezlete.

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt mai értekezlete, amelyen 52 párttag volt jelen, hosszúságos vita után egyhangú határozattal mondta ki, hogy a Tisza István indítványát az alkotmányosság ellen intézett merényletnek tekintik s ellene minden eszközzel harcba lép.

Az értekezletet Thaly Kálmán nyitotta meg, jelelte, hogy az imént a párt több tagával Kossuth Ferenc elnökkel volt és vele megbeszéltek a helyzetet, mert mindenképpen kívánatos e nagyfontosságú ügyben, amely most napirenden van, a pártnak teljesen egyhangú megállapodása. Arra kell törekedni, — úgy mond — hogy az elnökkel egy értelemben döntsünk. Örömmel jelentheti, hogy a párt és az elnök közt e kérdés felfogásában semmiféle eltérés nincs. Nagy szükség van arra, hogy kitartsunk és egységesen járjunk el az alkotmány védelmére, gondoljuk meg tehát jól az állásfoglalást ebben a nehéz helyzetben. Az alkotmány védelme a házszabályok égisze alatt történik, a ki-sebbségnek legerősebb vára a házszabály, tehát ennek fenntartása mellett a szólásszabadság megsértése ellen erőiesen kell harcolnunk. (Élénk helyeslés.) Mi is élünk a házszabályok jogával, a rendkívüli eszközökkel, de pártunk, midőn belátta e harc megeddségét, nem adta ugyan ki a fegyvert kezéből, hanem volt elég lelkiaborsága ahhoz, hogy a rendkívüli fegyverek használatától elálljon. Pártunk a mostani obstrukciót nem helyeselte, óhajotta ennek megszüntetését, de mikor a miniszterelnök olyan eszközökkel akarja lefőzni, melytől mindannyian megdöbbenünk. Szólok nem hiszi, hogy a pártunk egyetlen tagja is vissza nem riadna ily eszközöktől. Azok, akiknek erre alkalmuk volt, kérték is a miniszterelnököt, hogy adjunk el az indítványnak az állandó házszabálymódosításra vonatkozó részétől, de ő megmaradt e mellett. Szólok nem hiszi, hogy legyen a pártunk olyan tagja, aki a miniszterelnöknek ilyen merénylethez segítséget nyújtana. (Élenzés.) Ezen alkotmányjogi merénylet ellen foglaljon a párt harcra készt állást, még pedig egyhanguan. Ez a szólok nézete és indítványa. (Élenzés.) A leghatározottabb álláspont elolaglását ajánlja.

Tóth János: Teljesen helyesli az elnök indítványát, hogy Tisza István indítványa ellen a párt egyhanguan állást foglaljon, az ellen az indítvány ellen. mely a szólásszabadságra, alkotmányra és így a függetlenségi párt ellenzéki hivaására gyilkos csapást mért. Álláspontunk akkor lesz a legimpozansabb, ha itt mi — kik a nemzeti jogok védelmezői vagyunk — nem sokat vitatkozunk, hanem a párt egyhangulag kimondja: a miniszterelnök indítványa ellen minden vitakozás nélkül foglal határozott állást.

Rákosi Viktor: Csak azért szólok föl, hogy egy határozati javaslatot nyújtson be, mely megfelel a Thaly és Tóth János indítványa. Gyáva meghátrálás lenne, ha a párt most a leghatározottabb akcióba nem menne bele. Javaslatom így hangzik:

A párt felháborodással utasítja vissza a miniszterelnök indítványát és annak határozati emelését, sőt tárgyalásra bocsátását is minden rendelkezésére álló eszközökkel megátol.

Felényi Géza: Arra nézve nem lehet eltérés köztünk, hogy a miniszterelnök javaslatát nem fogadjuk el, de a módokra s az eljárásokra nézve is egyet kell értenünk. Szólok nézete az, hogy a kormány és a házelnökség vaósággal táplálta a fiók-obstrukciót, hogy ez okul szolgálhasson a merényletre. Mert attól fogva, hogy Tisza kormányon van, mindig az volt a cél, hogy a parlament ellenállási képessége megfőressék. A miniszterelnök indítványát nem lehet részletezni, mert annak minden pontja megdöbbenítő képtelenség. Ennek az indítványa háta mögött lappang valami aminek alkalmazásával az indítványt a mai házszabályok kezelésével is keresztül akarják használni, másképp be sem terjesztették volna. Szólok nézete szerint a pártnak ki kell mondania, hogy attól a naptól fogva, mikor e javaslat megokolása napirendre tűzött, ne engedjen meg semmiféle normális tanácskozást a képviselőházban. Addig, míg az indoklás napirendre nem tűzött, módjuk lesz az obstruktoroknak megmondolni a dolgot s még bekövetkezhetik az indítvány visszavétele is. Óhaján, hogy egy öttágu bizottság küldessék ki a házelnökségnek szigorú ellenőrzésére és a teendő vezetésére. Vagyis vitarendező-bizottságra van szükség. Szükségesnek tartanék azt is, hogy kérdés intézessék a házelnökséghez, számíthatunk-e arra, hogy a miniszterelnök indítvány tárgyalásánál is, igérete szerint a mai házszabályok szel emében fog eljárni. Így hozzájárul Rákosi indítványához.

Tóth János: Figyelmezteti a pártot, hogy a miniszterelnök indítványban a szólásszabadság megsértését látjuk. De mi ne mondjunk ki olyant, ami hason óképpen a szólásszabadságot támadja meg. Annak kimondását, hogy a párt az indítvány tárgya-

lását megakadályozza, nem helyesli. Lehet, hogy ez a megakadályozás megtörténik, de ne mondjunk ki ilyent határozatilag. A párt az ilyen harcot sohasem mondta ki, de ha szükség volt rá, megosinálta. Ily értelme van az elnöki indítványnak s ezért annak elfogadását kéri.

Justh Gyula: Abban mind egyetértünk, hogy olyan *merényletet*, melyről szó van, szembe kell szállani mert az alkotmányunkat támadja meg. Amikor a szólásszabadságot védelemzük, azért, ami törthetnek, ha mi megakadályozzuk az indítvány megokolását is, a teledőseget vállalni nem akarja. Az elnök és Tóth János indítványa megfelel a oélnak, ezért nem helyesli Polónyi álláspontját, Elég, ha kimondjuk a tiltakozást és az erős harcot, de ne mondjunk ki olyant, aminek beláthatatlan következményei lehetnek. (Helyeslés.)

Thaly Kálmán: A minden eszközzel való harcot akarja, de elég, ha ezt elvileg kimondja a párt s nem részletezi.

Barta Ödön: Polonyival polemizál. A Tisza megokolását meg kell hallgatni mert e nélkül nem szabad a kisebbségnek a harcba belemenni. *Technikai obstrukcióval nem lehet a harcba, a megokolás meghallgatása nélkül nem lehet.* A nemzetet előbb rendes vita után kell tevélyesíteni a merényletről. Ha a vitában a párt erejé kimerül, akkor folyamodhatunk más eszközökhöz. Ha mindjárt technikai obstrukcióval megakadályozzuk az indokolást, akkor mi csináljuk meg azt az indokolást. A párt soha sem mondott ki technikai obstrukciót mert nem is szabad oly határozatot hozni mely a parlamentti vitaközöst eleve kizárja. Elég ha kimondjuk hogy harcba megyünk, a végleges hátszabályrevízió ellen, tovább ne menjünk most, kéri az elnökség indítványának elfogadását.

Komjáthy Béla arra emlékeztet, hogy a függetlenségi párt is elhárította az obstrukciót, tehát nekünk is azon kell lenni, hogy ez az obstrukció megszűnjék. Ha mi elodagadjuk azt, amit Polónyi indítványoz akkor épp mi teszünk lehetővé az obstrukció megszűnését. Ha mindjárt technikai obstrukcióba megyünk, akkor elejét vesszük annak, hogy a Tisza indítványa még esetleg visszavonassék. A miniszterelnöki indítvány ellen harcot kell folytatnunk ezt ki is kell mondanunk, de ne úgy hogy határozatunkkal tápot adjunk a mostani obstrukciónak. Kéri a pártot, hogy a maga tekintetvének érdekében most csak azt mondja ki, hogy harcba megy az indítvány ellen, de ne bocsátkozzanak a harci mód részletezésébe.

Rákosi Viktor: Nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy a párt határozat egyvangu legyen s miután maga sem helyeselné a technikai obstrukciónak határozatilag való kimondását, határozati javaslatát módosítja úgy, hogy az teljesen meg-eleljen a Thaly Kálmán által értelmezett de nem szövegezett indítványnak. Módosítja tehát javaslatát így

A párt fehéborodással utasítja vissza a miniszterelnök indítványát s annak határozottá emelését minden rendelkezésre álló eszközzel megtagolja. (A talános helyeslés.)

Bakon: I Samu: A távollevő Sebess Dénes nevében is, aki táviratban mentette ki magát bejelent a határozati javaslatához való hozzájárulását.

Thaly Kálmán elnök: Örömmel konstataja, hogy a párt egyhangulag jutott megállapodásra. Rákosi Viktor javaslatára értelmében mondja ki a párt határozatát s kéri a tagokat, hogy a kritikus helyzetre való tekintettel, állandóan a fővárosban tartózkodjanak.

Pártközi tanácskozás.

A Pannonia különtermében ma este pártközi tanácskozás volt a politikai helyzetről. Megjelent ott a Szederkényi-párt minden tagja, a néppárt részéről Molnár János. Zboray Miklós és Buzáth Ferenc, a Kossuth-párt tagjai közül Nessi Pál. Visontai Soma, Ráth Endre és Kacsovics Géza és a következő pártionkivüli képviselők: Csavolszky Lajos, Lendl Adolf, Lengyel Zoltán, Bedőházy János és gróf Zichy Aladár.

Az értekezleten nagy örömet keltett a Kossuth-párt mai egyértelmű határozata mely a haro mellett szól, ugyszintén a szabadelpvülpártból jött hírek, hogy Tisza pártjában nagy az aggodás. A megjelent képviselők elhatározták, hogy minden erejükkel azon lesznek, hogy gróf Tisza István indítványát meg se indokolhassa. A küzdelmet a kormányelnök ellen már holnap fölveszik s napirendre elött beszélni fog Ugron Gábor, Holló Lajos, Nessi Pál Polónyi Géza. Zboray Miklós és Visontai Soma. Ha az elnökség nem engedné meg a hátszabályrevízióhoz való hozzájárulást, névszerint szavazásokkal huzzák ki a tanácskozársra szánt időt. Jóeleve gondoskodnak is már, hogy legyen bőven névszerint szavazást kérő iv. Husz példányt aláírták a megjelent képviselők s átadták Lengyel Zoltánnak, ki magára vállalta azt a szerepet, hogy rendezni fogja a névszerint szavazásokat.

A néppártról.

Az országgyűlési néppárt klubjában ma csak néhányan jelentek meg. Minthogy a párt már szombaton állást foglalt a miniszterelnök indítványával szemben, nem tartják szükségesnek azzal újból foglalkozni Erdekes újság a néppárt köréből, hogy Rakovszky István — hír szerint — holnap három heti tartózkodásra Olaszországba indul.

Obstrukció Ausztriában.

Bécs, március 7.

Á képviselőház holnapi ülésének napirendjén lesz az *ujonejavaslat* első olvasása, de minden jel arra vall, hogy a holnapi ülésen a napirendre még csak sor se fog kerülni, mert az ifju-csebek klubja ma este elhatározta, hogy az obstrukciót az ujoncavaslatra is kiterjeszti.

KÜLFÖLD

Az orosz-japán háború.

Budapest, március 7.

Maholnap rejtvény-gyűjteménynyé alakul át az orosz-japán háború rovata. Minden jelentést egy kérdés vált fel, melyre nagyon nehéz megfelelni. Vladivosztokot hét japán hajó bombázta, de egyórai tüzelés után visszavonult. Mért kezdte bombázni, és ha már kezdte, mert vonult olyan hamar vissza? És mi oka lehet annak, hogy a japán ágyuk abszolút nem teiték kárt az erdőben? Talán az, hogy olyan lövegeket használtak, melyeknek nincs gyújtó és melyeket csak az összeütközéskéfélesztette hó robbant fel? De hiszen ilyen lövegeket csak páncélburokkal szemben alkalmaznak. Mért pocéskolták volna mostan, mikor kisebb ellentállásu anyagokra löttek velük? És miféle hét hajó volt az, mely Vladivosztokot bombázta? A Togo flottájából valók? Nem lehetetlen, mert Togo nyomtalanul eltűnt Port-Arthur elől. Hogy hová, nem sejtí senki. Vagy Uriu tengernagy vezette volna az eredménytelen támadást, mint azt más források jelentik, Togo pedig más, eddig ismeretlen tájakra tervez valami meglepetést? Nem tudjuk, nem tudja senki sem.

A legérdekesebb kérdés mindezek között az, hogy mi volt a célja Vladivosztoke bombázásának? Megfelelni rá pedig azért nehéz, mert a manővernek hármias célja is lehetett. Először az, hogy a vladivosztoke négy hajó ne akadályozhassa a japán csapatoknak a Korea keleti öbleiben való partraszállítását. Másodszor az, hogy az orosz hadvezetőséget megfélemlítse, minthogy ez mind nagyobb és nagyobb hadierőt kezd ettől a messzi északra, a tulajdonképpeni harc színhelyétől messzire fekvő erősségtől elvonni. A japánok érdeke pedig az, hogy az orosz haderőt minél több és egymástól minél távolabb fekvő ponton kössék le. De az is lehetséges, hogy az egész támadás valami eddig ismeretlen terv leplezésére való demonstráció volt. Mert hogy demonstrációnál nem volt egyéb, az bizonyos.

A japánok tehát szakadatlanul szállítják katonáikat Koreába. Most már nem annyira a viharos és sekélyvízű *csenulpoi* kikötőben, mint inkább az északi határhoz sokkal közelebb fekvő *Csinanpoban*. De hát mennyien lehetnek már a japánok Koreában? Ez ismét talány. Napokkal ezelőtt azt írták az angol lapok, hogy 100 000-en, ma azt híresztelik, hogy 20 000-en. Egyik szám sem valószínű. 100.000 sok, 20.000 kevés. Lehetetlen, hogy olyan hosszú idő alatt csak ennyi katonát tudott volna a japán hadvezetőség partra szállítani. Az igazság valahol a két szám között lesz.

De akármennyi katonája is legyen Japánnak Koreában, az bizonyos, hogy ezek még mindig nem nyomulnak kellő tempóban észak felé. De mért nem? Rosszak az utak? De hisz a japánok született utkésztők — és ismerik is az utat, melyet meg kell tenniük. Ennek a különös késlekedésnek más okának kell lenni. Talán összefüggésben van azzal a nemrégén szárnyra kelt hírrel, hogy Vladivosztoke közelében nagyszámu japán csapatok szállottak partra. Mert ezt a jelentést még mindig nem cáfolták meg; és összefüggésben van talán Togo eltűnésével és Vladivosztoke bombá-

zásával. Nagyon különösnek találjuk ugyanis azt a hírt, hogy Togo otthagya volna a Sárge-tengert, vagyis Port-Arthur számára újra megnyitotta volna a tenger felőli utat, tehát alkalmat adott volna a szorongatott erődnek, hogy élelemmel és felszereléssel lássa magát el. Mi oka lehetne Togonak, hogy egész eddigi munkájának eredményét kockáztassa? Hisz eddig egyik sikert, a másik után aratta. Éppen ma jelentik, hogy a japánok tüze a port-arthuri erődítéseket nagyban megrongálta és hogy az oroszok sem a *Cezarevicset*, sem a *Retvizánt* nem tudják harcraépessé tenni.

Azokat a rejtélyeket, melyeket a harcéri hírek már napok óta adnak fel, valószínűleg valamely nemsokára várható és rendkívüli gondossággal előkészített japán akció fogja megoldani.

A vladivo-ztoke bombázás.

Pétervár, március 7.

Az orosz távirati ügynökség tudósítója jelenti Vladivosztokekből mai kelettel: *Az elmúlt és nyugodtan telt el.* A lakosság és a katonaság hangulata emelkedett. Az egész városban razzitát tartottak a japánokra. Falagaszok azt hirdetik, hogy a *rendőrség minden jelenlevő japáni feljelentésért díjat ad* és hogy azokat, kik japánokat elrejtene, átszolgáttatják a hadbírósnak.

London, március 7.

A legtöbb reggeli lap annak a nézetnek ad kifejezést, hogy az az öt japán csatahajó és két cirkálóhajó, amely Vladivosztoke bombázta, Togo admirális hajóhadból való, amely a port-arthuri kikötő elzárásának megkísérlése után elhagyta Liaoting-térséget környékét. A *Daily Express* azt írja, hogy Vladivosztoke bombázását valószínűleg *Uriu* tengernagy intézte. A *Daily Mail* meg van róla győződve, hogy a bombázó hajóraj Port-Arthurból jött és Togo admirális összes csatahajóiból állott. Ezzel szemben a *Times* teljességgel lehetetlennek tartja, hogy Togo a Sárge tengeren levő hajóhadát a leg hatalmasabb hajók elűzésével megyengítette volna. Az összes lapok azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogy hol van az a négy orosz cirkálóhajó, amely Vladivosztokeban állomásozott, és mi vélt az a négy hajó a bombázás alatt. Egy orosz kereskedelmi hajó, amely Hakodateból Tokióba érkezett, azt a hírt hozta, hogy az orosz hajóraj február 29-én elindult Vladivosztokekból és észak felé kirkált, abban a reményben, hogy japán kereskedelmi hajókkal fog találkozni. Két orosz cirkálóhajó az Uzsuriból közelében láttak. A *Times* azt írja, hogy ha ezek a hírek valónak bizonyulnak, ugy nemsokára összeütközés várható a japán hajóhad és az orosz cirkáló hajóraj között.

Pétervár, március 7.

Alezjev helytartó Mukdenből tegnap kelettel a következő táviratot intézte a cárhoz:

Alázatosan jelentem felségednek, hogy a vladivosztokei erősség parancsnoka közli, hogy reggel 8 óra 50 perckor az *Aszkold-szigettől délre hét hajót* pillantottak meg. 9 óra 45 perckor észlelték, hogy hadihajók közelednek az Aszkold-sziget irányában. Dél körül az ellenséges hajóhad közepén volt a part és az Aszkold-sziget között a parti útegek lövés-körletén kívül. Délután 1 óra 30 perckor az ellenség löni kezdett. Hír szerint az ellenséges hajóhadban valószínűleg az első osztályu *Isumo* és *Jakimo* cirkálóhajók vannak. *A többi hajó nevént nem tudják.*

London március 7.

Newyorki magántáviratok azt jelentik, hogy Vladivosztoke még ninesen ostromzár alatt, de a japánok már két nap óta bombázzák.

Pétervár, március 7.

Az orosz távirati ügynökség tudósítója jelenti Vladivosztokekból mai kelettel:

A tegnapi ostrom *komoly kárt nem okozott*. Csak egy iparos fabázikóját ütötte át egy 15 hüvelykes löveg. A löveg áttűtötte a tetőt, a falat, az udvarra esett és egy asszonyt megölt. Egy löveg *Sakov* ezredes házába repült, áttűtötte a hálószobáját, összezúzta a kályhát, áttörte a falat és a pénzszekrény közelében felrobbant. A pénzszekrény mellett álló őrt fölboltozta, de az őrt nem vesztette el lélekjelentését, hanem azt kiáltotta, hogy vigyék ki a zászlót, mire az ezredes neje és egy katonája ezt meg is tették. Tűz sehol sem tört ki. A sibiriai tengerészeti kaszánya udvarán egy löveg felrobbant és 5 tengerészt könnyen megsejtett. Különbön senki sem sérült meg. Épp így anyagban sem esett kár. Útegeink azért nem löttek, mert kevés valószínűség volt arra, hogy a távollevő ellenséget eltalálják, és a szándék az volt, hogy az ellenségnek ne árulják el korán az útegek helyzetét. *Ama hajókat illetőleg, melyeket*

Aszkold közelében és a Maydel hegység közelében láttak, azt vélik, hogy azok torpedónaszádok voltak. Az ellenséges hajóhad egy véteshajóból, négy vétes és két nem vétes cirkálóhajóból állott.

A Retvizán.

London, március 7.

A Reuter-ügyműködség értesülése szerint a port-arthuri szökevények azt jelentik, hogy a munkát a hajóműhelyben, hol a *Czarevics*-et kellett volna kijavítani, megszüntették. Az az idegen mérnök, akinek a Retvizán-t kellett volna kiemelnie, elhagyta Port-Arthurt, mert kísérlete nem sikerült. Megerősítést nyer az a hír, hogy a japánok tüze a port-arthuri erősségeket nagyban megrongálta.

A koreai harctér.

London, március 7.

A Daily Mail tudósítója eljutott Pingjangba, ahonnan azt táviratozza, hogy a város tele van katonasággal; megerősíti továbbá, hogy az első szárazföldi összejövetel múlt vasárnap volt a városon kívül. Az oroszok félszázad katonasággal vonultak oda és, úgy látszik, hogy csak két lovuk sebesült meg; ugyanennek a lapnak egy másik tudósító a meglátogatta Csinampót, ahonnan azt jelenti, hogy a kikötő jégmentes és partraszállásra alkalmas, de a Pingjangba vivő út járhatatlan. Pénteken délelőtt látta a Tokno japán cirkálóhajót és két torpedóhajót, amelyek csapatszálító hajókat kísérték. A japánok partraszállás végett kikémlték a Csemulpo és Csinampó között elterülő vidéket.

A Standard-nak jelentik tegnapi kelettel: Simin-tuni vasúti állomást háromszáz löny orosz csapat szállotta meg s minden táviratot ellenőriznek. Mivelhogy a vasut és a táviró a kínai kormány és a nevezett hely semleges területen fekszik, az eljárás jogosult.

London, március 7.

A Reuter-ügyműködség jelenti Jinkauból: Ideérkezett orosz szökevények azt jelentik, hogy a koreai területen történt utolsó összejövetelkor a Jalu folyó és Pingjang között az oroszok a japánokat túlnyomó erejükkel megverték és magukat is súlyos veszteség érte.

A Daily Mail tudósítója táviratozza Csifuból tegnapi kelettel: Most jöttek Csinampóba, hol nagyban készülődnek a japán csapatok partraszállására. Már is erős gyalogsapat van ott. A főszereg a vezérkarral a jövő héten érkezik, de úgy hallom, hogy nem történik előrevonulás, amíg nincs száz-ezer ember Pingjangban.

Kína semlegessége.

London, március 7.

A Daily Chronicle jelenti Tokióból: Hír szerint Oroszország értésére adta Kínának, hogy nem szabad csapatokat a Kiucsau és Csaojang között levő vonalon túl bocsátania. Ennek következtében a kínai csapatok valószínűleg Jung-Tiengben fognak megállapodni.

Anglia és Oroszország.

London, március 7.

Gróf Benckendorff londoni orosz nagykövet pétervári utazásáról sok mindenfélét híreszteltek, de az összes hírek közül csak az igaz, hogy Benckendorff azért utazott Pétervárra, hogy az Anglia és Oroszország közt támadt nagy kedveltséget eloszlassa. Oroszország hangulata már nagyon fenyegető lett Anglia ellen s ez a sajtóban is kifejezésre jutott és annyira lejötött, hogy ki akarták mondani Anglia társadalmi bojkottálását. Az orosz nagykövet ismételte Pétervárott hogy Anglia minden lehető elkövetelt, hogy a békét biztosítsa s hogy a háború kiütése az angol külügyi hivatal nem kevésbé lepte meg, mint a pétervári kormányt, ahol a port-arthuri első támadásig nem vették komolyan a háborúveszedelmet.

HIREK

Budapest március 7.

— **Kihallgatás a királynál.** Bécsből jelentik, hogy a király ma kihallgatásán fogadta Gromon Dezőt és Zeilinszky Mihály államtitkárokat.

— **A király vendégei.** Bécsi tudósítónk jelenti telefonon hogy a walesi herceg és neje április 9-én Bősbe érkezik Ferenc József király meglátogatására. A hercegi pár számára a Burgban ugyanazt a lakosztályt rendezik be, amelyben Edvárd király is lakott. Ferenc József király a walesi hercegi pár fogadásakor először fogja viselni angol tábornagygyenruhát a marsalbottal. A 12. magyar hadtest-tüzérezred tisztikarának egy küldöttsége az ezredparancsnok vezetés alatt Bécsbe jön, hogy bemutatkozzék a walesi hercegnek, aki ennek az ezrednek tulajdonosa. A hercegi pár bécsi látogatásának programja is meg van már állapítva. Első napon udvari

díszbéd lesz, aztán díszelődés az Operában, másodnap ugyanazok udvari ebéd, a muzeumok és a spanyol lovaglóiskola megtekintése, harmadnap pedig tavaszi katonai díszszemle. Ferenc József király tegnap a walesi hercegi pár látogatásáról beszélgetve, így szökö környezetéhez:

— Már régen nem örültem olyan nagyon figyelmességnek, mint most, hogy Edvárd király elküldi látogatónak fiait és menyét.

— **A hercegszereplés állapota.** Vaszary Kólos bíboros hercegszereplés állapotában tartós a javulás. Ma már néhány órát a karosszékében töltött az agy fópap.

— **A vezérkari főnök Berlinben.** Bécsből jelentik, hogy báró Beck vezérkari főnök az osztrák-magyar közös hadsereg képviselőtében Berlinbe utazik gróf Walderssee tábornagy temetésére.

— **Uralkodók találkozója.** Károly román király nevével Erzsébet királyasszonnyal a hó végén több-heti tartózkodásra Abbaudába utazik, hol a villa Angiolinában tognak lakni. Ez alkalomból királyunk meg fogja látogatni a román királyi párt. Ő felségét gróf Goluchovski kíséri el Abbaudába. — **Kopenhágából táviratozzák,** hogy Edvárd királyt és Alexandra királynét április első napjaiban odavárják. Az angol királyi pár jelen lesz a kopenhágai udvarban Keresztély király születésnapja alkalmából április 8-án rendezendő ünnepélyen. Valószínű, hogy Miklós cárné és az özvegy cárné is Kopenhágába érkeznek akkorra, és ettől a találkozástól azt remélik, hogy az Anglia és Oroszország között támadt konfliktusokat sikerülni fog kiegyenlíteni.

A közoktatásügyi miniszter a vakoknál. Fővárosunk egyik humanus intézményét, a Vakokat Gyámoltó Országos Egyesületnek a Hungária-körön levő ipari foglalkoztatását a meglátogatta dr. Berzevics Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter. Monár Viktor, Nárai Szabó Sándor és legifjabb Szász Károly kíséretében. A minisztert az egyelet elnöke, dr. Imrédy Kálmán udvari tanácsos fogadta és kalauzolta. A miniszter és kísérete nagy megelégedéssel tekintette meg szépszámu vakokat képző és foglalkoztató ipartelepét.

— **Edvárd király betegsége.** Londomból jelentik hogy Edvárd király egészsége már csaknem teljesen helyreállt s szombat este már a Buckingham-palotában ebédt adott a diplomatáknak. Az ebéden az összes nagykövetek és követek jelen voltak gróf Benckendorff orosz nagykövet kivételével, aki azért maradt el, mert nem akart Hajasi japán követtel találkozni.

— **A skulptúra gyászsa.** Belgrádból jelentik, hogy Rankovics a skulptúra második alelnöke az éjszaka meghalt.

— **Béke a Toldy-körben.** Possonyból jelentik: A Toldy-kör és a polgári kaszinó egyesülése tárgyalás megindult éles vita, melynek folyamán Thaly Kálmán a Toldy-kör elnökségéről lemondott, váratlanul és közmelegedésre véget ért. A kaszinó tegnap tartott választmányi ülésében elhatározta, hogy tekintettel a Toldy-kör tagjai nagy részéről tapasztalt ellenszenves magatartásra, az egyesület indítványt a napirendről levezeti és a közgyűlés elől nem terjeszti.

— **Önképzőköri díszgyűlések.** Az Országos Rabbiképző Intézet önképző és önszolgáló egyesülete 6-ár ünnepelte tennálásának huszonöt éves jubileumát. Junger Mór lelkes enoki megnyitja után All Jenő és Robicsék Sándor szavazattal, Lebovics Sándor, Kandel Samu és Rádlóczy Lipót fölolvassal arattak zajos tetszést. — **Az Országos Izraelita Tanítóképző Intézet Kiss József-önképzőkörre 6-án az illusztris költő tiszteletére díszalkalmat rendezett.** Az ünnepi ülés kedvvel Weingerer Mihály, Bass Mór, Fischer Sándor, Holits Ödön, Gottfried Karoly és Bráhl Ignác jeleskedtek beszéddel. szavazattal és fölolvassal.

— **Vasutasok tisztelgése.** Az államvasúti alkalmazottak országos bizottságának tegnapi üléséből kiküldött negyvenvagu küldöttség ma délután 4 órakor tisztelgett Ludwigh Gyula elnökgazgatónál az államvasutak igazgatószékének Andrassy-utí palotájában. A küldöttség szónoka Csirke Vilmos ellenőr volt. Keresetén szavakkal üdvözölte az elnökgazgatót, mint a vasutasok igaz barátját és további támogatását kérve átnyújtotta az országos bizottság ismert memorandumát. Ludwigh Gyula elnökgazgató barátságosan fogadta a küldöttséget és átvéve memorandumukat a következőkben válaszolt:

Tisztelt uram! Megelégedéssel örömmel látom hogy tanácskozásiakat btelejezték. Azt hiszem, önök is, oszjak azon nézetemet, hogy a vasúti szolgálat rendes végrehajtásának előnyére nem válhat az, ha azok, akiknek éberségére élet és vagyon van biva, gyakori utazásokkal és tárgyalásokkal jár nyugtalanosságnak és izgalmaknak vannak kitéve. Már a múlt hó 28-án tartott összejövetelük alkalmával, a kereskedelmi miniszter ur öngyméltósága felhata mazasától nyila koztam, hogy fizetésrendezésük igaz rövid idő alatt életbe lépne lehetve. Ezt megerősítette a miniszterelnök ur ó nagyméltóságának néhány nappal ezelőt a képviselőházban tett azon kijelentése, hogy a vasutasok fizetésrendezésének ügye legközelebb a képviselőház elő fog terjesztetni. Ezekből tehát megnyugvást szerezhetnek arra nézve, hogy ügyüknek rendezése most már megoldást fog nyerni.

A most bemutatott újabb kérelmekről természetesen nem nyilatkozhatom, mert azokat előbb át kell tanulmányoznom. Felelőmetem azonban, hogy miután azon számos éveken át melyektől fogva az intézet élén állot, alkalmas volt a vasutasok rendhiteletlen szorgalmát és kiváló képességeit megismerni és megbecsülni, teljes készséggel kijelenthetem önöknek, hogy minden méltányos kérésüket a kereskedelmi miniszter ur ó nagyméltósága előtt jóakarólag és meleg rokonszenvvel támogatni fogom. Várják be tehát nyugodalommal és bizalommal ügyük rendezését, melyet úgy az igazgatóság, mint a magam részéről én is a legmelegebben óhajtok.

A küldöttség tagjai lelkes éljenzéssel fogadták az elnök-igazgató szavait és ezzel a tisztelgés véget ért. A küldöttség innét Hieronymi Károly kereskedelmiügyi miniszterhez ment. Földessy Ödön átadta a miniszternek a már ismertetté pótmemorandumot és figyelmét különösen három kérdésre hirta fel, nevezetesen először arra, hogy a különböző kategóriákra megszabott alapfizeléseknél az 1901. évi memorandum vétekké álapul; másodsor, hogy a fizetésrendezés a nyugdíjba beszámíthatólag 1901-re birjon visszaható erővel és végül harmadsor, hogy az önhibájukon kívül eladósodott államvasúti alkalmazottak kamatmentes vagy egészen olcsó kölcsönnel segíttessenek ki.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy vasúti tisztviselők helyzetén javítani mindig feladatának és törekvésének ismerte és hogy már eddig is tett, arról az a lével is tanuskodhatik, amelyet az ő felhatalmazásával az elnökgazgató a múlt napokban tartott nagygyűléshez intézett, amely levélben foglaltakhoz hasonlóan nyilatkozott a képviselőházban a miniszterelnök is. A kérdéssel tehát komolyan foglalkoznak és így minden sürgetés felesleges. Azok a kérdések, amiket a küldöttség szónoka újabban felvetett, megfontolás tárgyává teendő, fog is velük foglalkozni és a legjobbakaratulag eljárni. Ezzel azonban az ügy megoldása szükségszerűleg egy kissé késedelmezti, amit megmondani kötelességének tart. Ami az önhibájukon kívül eladósodott tisztviselőknek olcsó kölcsönnel való segélyre vonatkozó kérését illeti, ezt igyekezni fog lehető liberális és méltányos aapon megoldani. Még azt a kérést intézi a küldöttség tagjaihoz, hogy ügyük elintézését várják be nyugodtan és bizalommal s a további gyűlésektől azon lehető rövid időre, amely alatt a megoldás bekövetkezik tartózkodjanak. Igéri, hogy még többet fog beváltani, mint amit kiáltásba helyezett.

A küldöttség éljenzéssel vette tudomásul a miniszter választát, amelyet az országos bizottság ma este 7 órakor tartott ülésében Földessy elnök az összes üzletvezetőségek kiküldöttséivel közölt.

— **Az Újpart megalakulása Budapesten.** A főváros hetedik kerületében a választópolgárok egy része értekezletet tartott, amelyen megalakították a Bánffy-pártot. A párt címe: *A Budapesti VII. kerületi Újpart.* Neufeld Zsigmond indítványára szervezőbizottságot választott az értekezlet, s dr. Tausz Jakab indítványára Bánffy Dezőt táviratban üdvözölték. A párt helyisége egyelőre a Központi Szállóban van.

— **Elosopot biztosítási ügynökök üzemel.** Elosopot biztosítási ügynökök régi rossz szokása, hogy amikor az intézet, melynél alkalmazva voltak, türethetetlen üzemeliek miatt eladott rajtuk, úgy állanak bosszút az intézetben, hogy azokat a feleket, akiket annak ideén ök maguk biztosítottak, elcsábíták és aelső intézettől és rábeszélők, hogy vigyék át biztosításukat ahhoz a másik intézetbe, melynél az elosopot ügynökök új alkalmazást találtak. Az ilyen elcsémpéztet biztosításokból természetesen senki másnak nincs haszna, mint kizárólag az ügynököknek, aki bosszút is áll az intézetben, mely elosapta és még proviziót is kap annál az intézetnél, mely az elosopot után alkalmazta. A józan közönség nem igen szokott felülni az ilyen szélhámosoknak, mert hiszen meg tudja ítélni, hogy az olyan ügynök, aki először felmagasztalt egy intézetet, mert annak akart biztosítást szerezni, aztán pedig legalábbaz ugyanazt az intézetet, mert el akarja onnan osalni a feleket: — hinni nem lehet. Ezen üzemelnek sikeresebb keresztülvitelére igen sürin használt eszköz egy sajtát maga gyártotta s álnév alatt kiadott röpirat vagy egyéb, valótlanságokon alapuló kimutatás. Helyén való tehát a közönségek figyelmeltetni, hogy a biztosítási ügynökök üzemelivel szemben legyen óvatos.

— **Teljesíti a költő Délmagyarországon.** A Délmagyarországi Közművelődési Egyesület március 6-án tartott gyűlésen Rónay Jenő elnök azt indítványozta, hogy létesítsen az egyesület három magyar telepés községet az aludna III., IV. és V. öblözetben. A Pancsova közelében lévő 20,000 holdnyi terület ármesítésére a kormány földadta és az egyesület a Rónay Jenő indítványára értelmében ajánlani fogja a kormánynak a területnek magyar földműveléssel való betelepítését.

— **Olasz lobogó Trisztában.** Trisztából jelentik: Tegnapp reggel a Piazza Grandén egy szállón kiütették az olasz lobogót; nemsokára megjelentek a rendőrök és a lobogót eltávolították.

— **Látogatás a rádium-emberről.** Ennek a címre a látásra több mint valószínű, hogy mindenki *Curie*-re, a francia vegyészre gondol, aki azzal díszíthetők, hogy ő a rádium világhírű felfedezője. Pedig a szóban lévő „rádium-ember” nem Curie, hanem F. Giesel professor, egy braunschweigi petroleumgyár igazgatója. Így nevezi legalább dr. Wilhelm Meyer, aki a *Berliner Lokalanzeiger*-ben hosszabb cikket ír az újdonság címe alatt s úgy szól F. Gieslel, mint aki az egyetlen előállítója a rádiumnak, s akitől a rádium milligrammját husz márkáért lehet kapni, a hosszalvó foglalatot pedig két márkáért. Nagyobb összeg, például egy kilogramm rádium előállítását nem vállalhatná azonban, még ha akadna is amerikai milliárdos, aki megadná érte a husz milliónyi árt, mert annyi szükséges nyersanyag nem kapható, azonkívül pedig a rádiumnak igen nagy mértékben való előállítása kétségtelenül halálos veszedelemmel fenyeget. Hiszen néhány milligrammjai rádium arra is elég, hogy folytatódó kisugárzása révén egereket megöljön. De deoigrannos mennyiségben látott Meyer dr. Giesel professornál rádiumot, s jómaga is mint egy kis rádiummennyiség boldog tulajdonosa került haza Braunschweigtól. A cikkirő különben bővebben foglalkozik a rádium tulajdonságaival és azzal is díszíthetők, hogy már 1901. március 4-ikén írt közleményt az „Uj oszlaggyertyák-ról”, s már akkor beszélt a rádium minden oszladatos tulajdonságáról, amelyeket a fizikusok különben ismertek, bár sokan nem akartak hinni bennük. Eppen csak az állandó hőszolgáltatás nem volt még ismeretes, mint a rádium egyik létező tulajdonsága. Ezeket írja többek között dr. Wilhelm Meyer, s akadhat jóindulatú olvasó, aki neki is juttat egy csipetnyit a rádium felfedezésének a díszítéséből. Curieék bizonyára nem fogják sajnálni tőle, mivel nekik ugyanis bőven van részük az ünnepeleltésben.

— **Legett nyaraló.** A Lipótmezőn, a Völgy-utca 1. számú telken épült földszintes villa tetőzete ma délután kigyúadt s daóra a kivonult központi, I. és II. kerületi őrségeknél, tönkrement. Valószínűleg vigyázatlanságból keletkezett a tűzveszedelem.

— **Lassu halál.** Hogy az olvasó be legyen avatva a lassu halál titkaiba, csak olvassa el az alábbi tudósítást, amely *Hanoi*-ból érkezett egy francia lapnak. Ez a tudósítás pedig furcsa dolgokat mond el. A Jonkinggal határos Kuangsi kínai tartományban nagy az izgalom a kínai rendes csapatok egykori vezetője, Su marsall miatt, akit, amiért nem tudta a zászlását elnyomni, a rettenetes lassu halálra ítélték, amelynek szörnyűbbet barbár egy még ki nem eszelt. Ez a kínai büntetőtörvénykönyv büntetésfokozatának az utolsó hatása, ennél kisebb büntetés nincs. Felsőgérsérséget, házaságtörést, sirgályalászt lassu halállal sújtják, amely legjobb esetben három napig tart, de egy álló hétig is elhúzódhatik. Az eljárás a következő: A halálraítéltek először a körmeiket szagatták ki, úgy a kezéről, mint a lábáról, aztán a legnagyobb gondnal az ismait szedik szét, először a lábikrára, aztán a combján, végre a karján. Majd a osontokat lazítják meg. Hanem ez csak bevezetés. Következik a törzs. Ezen bemetszéseket végeznek és a bőr és a bus közé rizet tömnek. Majd a fejet preparálják, miközben természetesen még egyre el a páocén. A haja szálatit, a szempilláit, a fogát egyenként huzzák ki. A birodalom középső részének egyik igen nagybecsűtült méltósága díszkedett el azzal, hogy nagyon elmes befejezést talált ki a lassu halálhoz. O tudniillik az ötödik napon kiszúratta a széttransziszozott elítéltek a szemét és a szemgolyókat megfelelő apró vörös bogycókat dugott a szem üregébe. Ezt a lassu halált kellett volna Su marsallnak is elszennednie, de ő módot talált arra, hogy kogyelmet kapjon. Drága mulatság volt, de természetesen megérte a pénzt. A marsall uton olyan cellába került, amelyben kevéssel azelőtt egy újságíró volt elzárva. Ez a tollforgató nem a legteljesebb hódolatról tanuskodó kifejezéseket használt a császár ellen, s ezért kellett a lassu halált elszennednie. A marsall észrevette, hogy csupa fog, haj és köröm veszi körül a cellában. A szegény zsurnalista hátrahagyott tulajdona volt mindez, de Su nem érezte jól magát ilyen környezetben. Hogy megszabaduljon tőlük, az *Altózer* táblájába került. Másik cellába került. Aztán sokat, nagyon sokat, sokkal többet fizetett, hogy kogyelemhez jusson. Most vissza akar térni Kuangsuba, hogy jóvá tegye a hibáit. Ambátor hogy azt sem tudja, mi volt az a bűn, amely a lassu halálra érdemesítette.

— **Halálóság.** Vész Jánosné néhai Vész János műegyetemi tanár neje, 63 éves korában meghalt Budapesten. Az elhunyt Vész Béla máv. mérnök és Vész Lajos az Osztrák-Magyar Bank tisztviselője édesanyjukat gyászolják.

Fekacs József, Biharvármegyei bizottsági tagja, fővárosi háziorvos 6-án hatvanéves korában elhunyt Budapesten. Temetése holnap délután nyegyedik órákor lesz az Izabéla-ter 2. számú háottasházból,

— **A vasuti kilométerfüzetek.** *Himmel Rezső,* az államvasutak főfelügyelőjének nyugalomba vonulása alkalmából azt közölték velünk, hogy egyebek közt a kilométeres füzeteket is 6 tafta fel. Szakkörökből most azt az értesítést kapjuk, hogy a kilométeres füzetek felfalója *Thaly* Emil miniszteri tanácsos, a Duna-Gőzhajózási társaság mostani magyarországi képviselője. A német vasuti igazgatóságok egyesületének hivatalos lapja e tárgyról 1887. évi 29-ik számának vezércikkében a következőket írja:

A szobán forgó különleges és valószínűleg nagyobb jelentőségű hivalt rendszer felfalásának érdeme a budapest-pécsi, mohács-pécsi és pécs-barcsi vasutak igazgatója, *Thaly* uré. Már körülbelül négy év előtt gondolta ki a bérletjegyekre irányuló sűrű kereslet halása alatt e rendszer alapvezetését és rendelkezte el azon általa vezetett vasutaknál való további kidolgozását.

Thaly e kilométerfüzeteket már 1886. évi április havában léptette életbe az akkor általa igazgatott budapest-pécsi, mohács-pécsi és pécs-barcsi vasutaknál és az utazó közönség osztatlan tetszését nyerte meg ezen reformjával. Az államvasutak csak körülbelül egy évvel későbbben kezdték e füzeteket vonalraikon használni és pedig a pénzszelvényfüzetek módosított alakjában. Több osztrák és külföldi vasut is elogadta a *Thaly*-féle kilométerfüzetek rendszerét.

— **Kardpárba.** A kolozsvári tornaegyüt vivőtermében kardpárba vívtak dr. Nagy Béla amatőr bajnok-vívó és *Sárry* Lajos vivőmester. A párbajra egy hírlapi közlemény adott okot, amelyben *Sárry* hevesen megtagadta Nagyot a *Nemzeti Sport* szerkesztőjét, a vidéki vivőmesterek szigorú megítélésé miatt. Dr. Nagy Béla távirati uton provokálta a vivőmestert és a párbaj tegnapi folyt le. Négy összecsapás volt, amelyek közül az első három eredménytelen volt. A negyedik összecsapásnál dr. Nagy ellenfelenek jobbkezt egész a csontig keresztülvágta, ami *Sárry* haroképtelenné tette.

— **Jubilárius ünnepély.** *Kerészty* Gábor, *Szalmár-németi* szabad királyi város pénztárosa a mut napokban ünnepele meg harminceves tisztviselői jubileumát. Ebből az alkalomból sokan üdvözltek a derék pénztárost, akit lankadatlan szorgalmáért, lelkiismeretességéért és tapintatáért köszöretet övez *Szalmár-németin*.

— **Örült katona merénylete.** *Washington*-ból jelentik, hogy az ottani hadügyminiszteriumban *Chattel* tábornok, vezérkari főnök szobájába betolakodott egy *O'Brien* nevű elmebajos katona s revolvert rántva, lövöldözni kezdett. A tábornok maga fogta le a merénylőt örültet, de ekkorra a két titkár súlyosan megsérült. Az örült katonát tébolydába vitték.

— **Gyorsírók közgyűlése.** Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület tegnapi közgyűlése új tisztikart választott. Az új elnök, *Vikár* Béla elismeréssel méltatta elődjének, dr. *Fabry* Henriknek sikeres működését, valamint *Bódogh* János ügyvezető-igazgató érdemeit. Miután dr. *Fabry* Henriket és *Bódogh* Jánost a választmányban megüresedett két helyre megválasztották, az új tisztikar a következőleg alakult meg: Elnök *Vikár* Béla országgyűlési gyorsíró-revizor; alelnökök: dr. *Rónay* Károly és dr. *Vasárhelyi* Gyula; ügyvez: dr. *Tetősi* Armin, a *Gyorsírási Lapok* főszerkesztője *Vikár* Béla, felelős szerkesztője *Téglás* Géza; könyvtáros *Erednák* Márk képviselőházi írodigazgató, pénztárosa: *Vajda* Armin szerkesztő. A Budapesti Gyorsíró című lapra kimondották, hogy az éviolyim hátraevő részének szerkesztését az elnök intézze, a jövő éviolyimtól kezdve pedig a lap helyett a tagok *Forrai* Soma lapját, a Magyar Gyorsírási Újságot kapják, amely azontul szépirodalmi lapká alakul át. Az ügyvezelőt egyelőre szintén az elnök kezébe tette le a közgyűlés.

— **A körorvos.** A vármegyei tisztviselők fizetésrendezése alkalmából érdeket részről a következő, méltányolást érdemlő felszólalást kapjuk:

Ugyan a tisztviselők mely kategóriájához tartozik a körorvos? Ki tudja? Ma még kevésbé tudom, mint ennekelőtte, mert eddig azon hszemben voltam, hogy a körorvos éppen úgy, mint a fősólagbíró, a járárorvos, a körjegyző stb. vármegyei tisztviselő, azon különbséggel, hogy míg az előbbi nyugdíj-jogosultsággal nem bír, addig az utóbbiak a vármegyéltől nyugdírt élveznek. Ma pedig, midőn a kormány ama nagyfontosságú törvényjavaslatot terjesztette be, melyvel az összes vármegyei alkalmazottak illetményeit szabályozza és a vármegyei alispánjától kezdve le az utolsó írnogek és tajuind megüresednek fizetését felmelei s a javaslatban egyesegyedül a körorvosokat hagyta figyelmen kívül, igazán nem tudom, hogy mi körorvosok vármegyei tisztviselők vagyunk-e vagy sem! Epp oly kevésbé tudom magamnak megmagyarázni, miért letünk e javaslatban éppen mi körorvosok az egészségügyi rabmunkáit mellőzve. Magyarország körorvosai 40—100 korona közötti ingadozó fizetést huzzak lakás-és fuvarlatalan élvezeése nélkül. Hogy ez megvalósítsa sok, megélhetésre kevés, bővebb magyarázatra nem szorul. Ismerék körorvost, egyetemes orvostudort, ki képleten lévén jövedelmétől megéli, takarékpénztári könyvelőt egy más kártyás, ki községi jegyzőt teendőket kénytelen végezni, hogy magát és családját ahogy úgy, eltanarítsa. A körorvosok zöme keserves kinnal tengődik, mert jövedelme oly csekély, hogy alig-alig képesek megélni, még kevésbé gyermekeiket általuknak megfelelően nevelteni. Nem akarom e helyütt még érintőleg sem vázno ni, mily terhes és felelőségekkel és teendőkkel végzik mi körorvosok,

akik egy hosszú fáradságos pályán annyira nem visztük, hogy öreg napjainkra, a árasztó munkától kidőve, magunknak egy kis vagyonték feltelegyünk, hogy ebtől megélhessünk: mert hisz nekünk nyugdíjkorosultságunk s nyugdíjalapunk nincsen! S míg minden vármegyei tisztviselő nyugdírt élvez, ha nem képes tovább hivatalát előltni, addig mi körorvosok öreg napjainkra öszhetünk, avagy legelőbb az orvosi kör országos segélyegyesületéhez a lemezéret folyomadhatszunk. Most, midőn heytén lett volna, hogy n omasztó helyzetünkön a jelenben, s ha majdan munkaképtelenné válunk a jövőben is segítéseket rónuk, egyszerűen megfeledeztek rónuk. bennünket mellőztek, midőn a fő- és járárorvos fizetését emelik. Azt hiszem, hogy Magyarország összes körorvosai nevében s a többi fő- és járárorvos javaslatait tárgyalása előtt szóvá teszem. A javaslat keretében a körorvosok fizetése is vétessek lel hszem mi is tisztviselői vagyunk a megyének, terhes feladatunkat odadói buzgalommal teljesítjük, nagy lefőlésség nehezíti vállainkra, megérdemeljük tehát mi is, hogy fizetés dolgában úgy bánjanak el velünk, mint a többi vármegyei tisztviselőkkel. Jus par omnibus. Egy körorvos.

— **Öngyilkos husszárhadnagy.** *Kecskemétről* írják nekünk: *Jägermeyer* Rikárd, a 13-ik husszárvezető fiatal hadnagya ma éjjel felbelötte magát s szörnyét halt. Éjtél utáni együtt mulatoit bajtársaival, vig hangulatban bucsuzott el tőlük, hazament, egyik barátjának és édesanyjának bucsuleveleket írt és megírását a levelekkel eküldte, azalatt hajtotta végre végetes tetteit. *Jägermeyer* vagyonos osztrák gyáros-családból való, az itteni társaságban nagyon kedveltek. Tetteinek okául azt hagyta hátra, hogy eredménytelenül udvarolt az itteni szintarsulat egyik előkeő tagjának, akinek nevé pár év előtt szintén sokat emlegettek hasonló tragikus körülmények között. *Jägermeyer* el is akarta a leányt venni, de aanya természetesen nem akart beleegyezni a házasságba s anyjához írt levelében ezt adja öngyilkossága okául. A fiatal ember ha áát a városban alta an nagyon sajnálnák.

— **A vasuti podgyászszordárok nagygyűlése.** Az államvasuti podgyászszordárok együttesen tiltakoznak ama vállalkozás ellen, amely a podgyászszordák ki akarja vételezni. E hó 16-án éjjel 11 órákor a *József* főberceg-szaló teliertjében országos nagygyűlést tartanak. A gyűlésre való jelentkezések 13-ikáig *Öbörnyik* Ede elnökhöz (Budapest, VIII., 8 házszoport VI. ház, II. em. 28.) intézendők.

— **Házasság.** *Doer* Antal, a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság hivatalnokja eljegyezte *Singer* Rózsika kisasszonyt főmégzővárszabhegyről. *Fuchs* Ármin tegnapi esküdtit örök hűségét a VIII. ker. anyakönyvi hivatalban *Spitz* Irén kisasszonynak, *Spitz* Dezső fő dírmokos leányának. Az esküvő nagy és díszes közönség volt jelen.

Groszmann Kálmán eljegyezte *Berger* Ilona kisasszonyt, *Berger* László közúti vasuti ellenőr leányát Budapesten.

Guttman Jenő ákereskedő eljegyezte *Lichter* Janka kisasszonyt, dr. *Kiss* Arnold budai főrabbi sógorátjét Veszpremben.

— **Öngyilkos önkéntes.** *Temesvárról* jelentik, hogy *Rada* László 101-ik gyalogezredbeli önkéntes az ottani Nádor-kaszárnyában agyonlőtte magát. Az önkéntesi iskola termében lötte magát egyon *Manlicher* fegyverével, szájába irányozva a golyót, amely szétroncsolta a fejét. A szerencsétlen seumi írást nem hagyott hátra, amely szomorú elhatározását megmagyarázná.

— **Mulatság.** A *Bevárosi Fölgári* Kör 12-én hűlgyestét ad Esau-ter 8. szám alatt lévő helyiségében. — A *Harmadik Bizottság* tegnapi hangversenyét egybekötött bált rendezett *Ehrenfeld* Henrik tanítanót tiszteletére. A koncert során sok tapsot arattak: *Piek* R.za, *Solti* Károly és *Simonyi* Henrik. A kitűnő rendezés *Losovich* Ferenc érdeme.

— **Magyar orvos találmánya** rég nem ért el o y fényes sikert, mint a milyen most arat a csak néhány nap óta forgalomba hozott *Cito* használati sapsa. Orvosi szakkörökben feltűnőket le a módszer egyszerű és természetes volta. A *Cito* sapsa használatának gyakorlati előnye is szembetűnő amennyiben az éjjeli leletett *Cito*-oldattal megmedvesített sapsa alatt középső gödök a tejbőrben vérbőségét ideznek elő és így a haj-hagyma ha meg oly énsyvedti is, új életort kap és teljes erővel fejlődik ki ismét. A *Cito*-sapsa kapható Szél Manó gyógyszerész droguerájában, Ujpestben, Árpád ut.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség letartóztatta *Molnár* Mihály 21 éves csavargó asztaloslegényt, aki az éjszaka Ujpesten megszurálta s kirabolta *Dobrentey* Sándor gyári munkást. — *Horváth* Giza szabóleány ma reggel a Kazinczy-utca 7. szám alatt lévő szolgálati helyén marórtogt ívott. A Rókusban ápolják. — Az éjszaka a Cséry-féle személtelen meg-tamadták és hátra szurták *Kozarek* Rezső 23 éves tü-zért, akik a mentők a helyőrségi kórnazba vitték.

(x) **Kötőgébesett emberek,** kik évek óta szenvedtek e nenez betegségeik gyógyítására ma e ő szert a tá ni nem tudnak, a valódi *Feller*-féle *His-Flud* használatát után teljesen meggyógyultak, amit számtalan elmesé- és köszöndívelel igazolt, melyek eredeti példányait ezen páratlan háziaszer készítőjénél láthatók. — Az egész világot tudák már, hogy a *Feller*-féle *His-Flud* gyorsan és biztosan segít a legtöbb betegségnél, mint pl. láz, influenza, csusz, köszvény, szagattás, szurás derékfájás, bűmlás, gyomor, fog- és tejfás, gyöngeség, sápkör, ámulatlanság, rossz emésztés, toros-

betegségek, mellfájás, kiütések, sebek, fagykelevények, égetési sebek stb. ellen. Tizenkét üveget vagy hat duplaüveget 5 koronáért bérmentve küld az egveddli készítő Feller V. Jenő udvari gyógyszerész, Stubics, Centrale 23. szám (Zágrábmegye). Óvakodunk különböző értékeltélt utazatoktól, melyek újabb időkben hasonló hangzású nevek a mint Lujza-Fluid, Gold Elsa-Fluid kerülnek forgalomba.

A csodagyermek.

Budapest, március 7.

Mostanában megint több csodagyermek jött elő bántalaba a világot s ez adott alkalmat egy francia újságnak arra, hogy nagy sze lemekhez közérdeket intézzon: mi a véleményük a csodagyermekéről.

Mantegazza:

— Azt tartom, hogy a felnőttek általában azokká válnak, amiknek gyermekkorukban ígértek. A lángész majdnem mindig koráért és a kis csodagyermek, akik rövid időre, mint a meteor, felragyognak, azán visszabonyolultak a középserzéségbe, *pathológiai* jelenségek és a *számo önművészek* lajtájába va ók, akik azért még nem nagy:udásu matematikusok. Nincs igaza Lombrosnak hogy a lángész az epilepsziának egy formája, vagy testvére az örültségnek; nem a lángész maga a hatalmas agyvelő, az intelligenciának aránytalan nagy fejlettsége. A lángész az agysejtnek eddigi ismeretlen struktúrájából ered, így már a fogamzaskor életré két s már az első években megnyilvánul. Ilyen irányban nem végeztem kutatásokat, de az közudomásu, hogy a művészi kü önösen a zenei lángész már az első gyermekévekben nyilatkozik meg. A flozófiai, írói téren és a feltalásaban a lángész csak később fejlődik ki. Nem osztom azt a véleményt, hogy az a lángész, amely elfajú, elzúli ik, áldozata a nevelésnek. A lángészt a fogyaékos és torde nevelés nem öheti el; háralathatja kifejlődését, de meg nem semmisítheti. A lángész sokkal hatalmasabb, semhogy a rossz nevelés megöihető.

Flammarion Camille:

— Hogy mikor kezdtem szeretni az asztronomiát? Körübelől öt éves lehettem, amikor 1847 október 9 én láttam a híres naplogyatközt; ez kitűrhethetetlen vésődött gyermei lelkembe és már akkor leküzdöttem én gyát éreztem a csillagászati ismeretek kutatása iránt.

Lemaître,

a francia akadémia tagja:

— Véleményemet tudakolják a csodagyermekéről? Vannak olyanok, akik — mint Pascal, Mozart, Saint-Saëns, Bertrand a vegyész és még sokan mások — lángészszé emelkednek; de vannak olyanok is, akik egy bizonyos ponton megakadnak, semmivé válnak. Miért? Azt én is szeretném tudni. Különösen sok a muzsikuss és a számloló csodagyermek, az irodalom terén alig van csodagyermek.

Marcel Prévost:

— Megbocsássanak, én sohasem voltam csodagyermek. Het éves koromban még nem tudtam olvasni. Később pótoltam fogvatkozásamat és meglehetősen jó tanuló lettem a nyelv- és természetstudományokban.

Iskolágyermekkoromból ennyit találok emlétre érdemesnek. Azaz, hogy mégis! Szüleimről tudom hogy *három éves* koromban olvasni tanítottak és én olyan gyorsan tanultam, hogy az orvos megtiltotta a tanulást. El is felejtettem mindent. Később évek múltán, mikor újból tanulni kezdtem már nehezebb volt a fellogásom, de szorgalmam pótolta tohetetenségemet.

Schiaparelli

milanói csillagász:

— Sok csodagyermekből vált nagy ember, ilyen volt Tasso is. Azt hiszem, hogy sok rendkívüli képességű gyermekből semmi sem lett nevelésének és tanításának terdesége miatt. Érdemes volna alaposan tanulmányozni azt a kérdést, hogy mint lehessen a gyermekben jelentkező nagy tehetséget a leghevesebben kiteszteni. Milyennek kell a nevelésnek és tanításnak lennie, hogy azok a rendkívüli képességek el ne enyészzenek?

Claretie,

a Comédie-Française igazgatója:

— Nem hiszem, hogy a csodagyermekből minden körülmények közt kivételes emberek válnak, de az bizonyos hogy sok művésznél már kisgyermekkorában megnyilvánult a nagyrahivatottság, *Montalard* Ceane, aki szellemes, nagy művésznő volt, már nyolc-öt éves korában osodálatosan játszott. Vannak rajzaink Regnaulttól, amelyek gyermekkorából vaók, igazán művészi munkák és a hírneves osataképes ó, *Detaille*, mint gimnazista bántalatosan rajzolt katoná-

kat. Mozartról, Gounodról és sok más lángészről nem mondok ezzel semmi újat.

Sully-Prudhomme:

Gyauval nézek minden korán megnyitlakozó rendkívüli tehetséget, mert nem tartom a jövőviszág zálogának. Egyaránt találkoznak csodagyermek a lányok és fiúk közt. Legjobb, ha csodagyermekről nem mondunk elhamarkodott ítéletet; néhány év kell hozzá, hogy elválják, vajjon csakugyan nagy jövő vár-e azokra a csodagyermekre.

Bourget:

— Korárettségem — ha egyáltalán koráért voltam — kétléleképpen mutatkozott: nagy kedvem volt az írásban és nagyon szerettem olvasni. Egyébként jó tanuló voltam, semmiben sem tüntem ki, az önbizalmon nem volt valami erős és ezt különösen vizsgálk és nagyobb írásbeli dolgozatok előtt éreztem. Még ma is szinte megbénít ha lelovasásra kell válnom. Ezt annak tulajdonitom, hogy csak fél lelkiismerettel írok s mióta az írónak pszichológiáját tanulmányozom sokat gondolkozom erről. Csak nagy megerőtetéssel tudom elhinni kinyomatott könyvemről, ha még egyszer átolvasom s ha csak nemrégem fejeztem is be azt, hogy az csakugyan az én munkám. Ezt a megfigyelésemet úgy magyarázom meg magamnak, hogy a mi önünknek, lényünknek leggyömlösözőbb része az öntudatlanság és ez a megfigyelés tett engem azzá, amit tradicionalistának szoktak nevezni.

Mélyen tisztelt...

Azokhoz a kedves és ildomos levelekhez, melyek a völégén ek vásári kedvét sarkantyzzák, s amelyek biletlenül meg tudják keseríteni a völégénység édes napját, most egy nemkevésbé kedves és ildomos levél csatlakozik. Az utazási vállalat küldözgeti e leveleket, melyek így kezdődnek:

Mélyen tisztelt völégén ur! Eljegyzésének híre bizonyára nemcsak ná. rokonai és ismerősei között kellett örömet, hanem íly esemény érdekel további köröket is, ennél fogva mi is örömmel sorakozunk a számos üdvözölk köze. Midőn tehát ez alkalomból üdvözöljük, kívánjuk egyuttal, hogy ezen ideális szerencséhez még egy materiális se enesse is járuljon. Ehhez nyujtunk mi segédkezt, midőn bátorodunk az általunk rendezett „Utazási Sorsjáték” jegyéből két darabot ide mellékelni.

Azán eseteli e szeretreméltó tenor a nászut gyönyöreit, de az édes trillákba egyszerre beleosap a zord motívum: a pénzről. Ha a háborúhoz pénz pénz, pénz kell akkor a nászutoz harmincosor mondhatjuk el egymásután ezen négy betűből álló szavacskát. De mit tesz az isten? It van a kedves vállalat, amely sorsjegyet kínálja, — lónyeremény a nászut. *Nászut két koronáért!*

Ime a kis hódarab, melyet egy kis madár meglökött a hegytetőn s mely gurulva a lejtőn vészes lavinává nő majd. Mert bizonyos, hogy a példán sokan fognak okulni s nemskóra tele lesz a város ilyen figyelmes vállalatokkal. Mi legálabb rendületlen hitte hisszük, hogy az alábbi cirkuláréknak nemskóra felvirrad a napja.

!

I.

Mélyen tisztelt gyászoló család! Nemcsak önköt sujtotta a nagy Eg szeretet atyjuk (testvérük, sógoruk nagybátyjuk) halálával. Vigasztalja önköt az a tudat, hogy távol önkötől is vannak szívek, melyek fájdalommal megajudnak e gyászos esemény halatára. Az önk nagy fájdalomából kivessi részét az *Első Magyar Temetkezési-Sorsjegy-Vállalat* részvénytársasági alapokon nyugvó szíve is. Ezért fordulunk a mélyen tisztelt gyászoló családhoz és sietünk telhívni figyelmüket sorsjegyeinkre. Fónyeremény: egy elsőosztályu temetés. Öt sorsjegyhez husztagu gyászzenekart és harminc halottakért mellékelünk. Engedjék meg, hogy drága halottukért még egy könnyet eitsünk s a mellékelt csekk kitöltését kérve, maradjunk stb.

II.

I. en tisztelt örömszüllök! A nagy öröm, mely az önk nemes szívét má nar on érte, bennünk is újfongó visszhangra talált. Bocsássanak meg, de valóban úgy érezzük, hogy állandóan ott vagyunk az önk boldog családi körében, s így csak természetes, hogy amennyire szerény tehetségünkől telik, le akarjuk róni hálankat ezért a minket boldogító érzésért. Igen, tisztelt örömszüllök, az a nagyzerítő érzést önknek köszönhetjük. S mi e kincsért nem leszünk hálatlanok. Nagyzerülő ajándékkal kedveskedünk az iju párnak. Mellékelve küldünk két sorsjegyet. Fónyeremény egy kétéves gyermek. Aki már nevelt fel gyermekeket, az tudja, hogy mit jelent e lónyeremény! És önk tudják, Reméljük, hogy szerencsételnek

becses megrendelésekkel. Öt sorsjegy vásárlásának esetében a fónyeremény egy hároméves zongora, hegedű- vagy cselló-művész. Maradtunk stb. — ny.

FŐVÁROS

(*) A német darabok ellen. A közrendezeti bizottság ma délelőtt tárgyalta a dalcsarnokokra vonatkozó legújabb és általunk már ismertett szabályrendelet-tervezetet. A csekély módosítások közül legnevezesebb az, hogy a bizottság határozatiag kimondotta, hogy dalcsarnokban vagy más mulatóhelyen sem egy, sem több telvonásos darabot német nyelven előadni nem szabad.

(*) A gázgyár megváltása. A székesfővárosnak a gázlássággal kötött szerződése 1911-ben lejár és a szerződés szerint a lóvárosnak akkor joga lesz a vállalatot megváltani. A közgyűlés még 1902-ben utasította a mérnöki hivatalt, hogy 1908. végéig tegyen részletes tervet, hogy a lóváros milyen föltételek mellett váltsa meg a vállalatot vagy építsen új gázgyarat. A mérnöki hivatal ma tettes meg jelentését, mely szerint le kell mondanunk arról, hogy a pesti oldalon középponti légszuszgyár legyen, mert a Ferencvárosi teepet lőn kell tartani s csak a Józsefvárosi teep kinyelvezéséről kell gondoskodni. Szükséges továbbá, hogy a budai teep helyett is újat építsen a város. A Józsefvárosi gyarat a Kerepesi-ut és Vaci-ut közötti részben a kórvasut mentén kívánja megépíteni, a budai telepnek pedig legalkalmasabb helyül a Fiatori-gátat jelöli meg, de megnyugtás abban is, ha a Lágymányoson építik. A józsefvárosi gyár helyett építet új gyarat a mérnöki hivatal 44 millió köbméter évi termelésre kívánja berendezni s akkor a gyár megépítése 21 273.000 koronába kerül. Ha azonban csak 22 millió köbméter termelésre rendezik be s mellette 50.000 köbméter napi termelésre vizgázgyarat rendeznek be, az építés 14 763.100 koronába kerül. A Lágymányoson építet gyár 6 millió köbméter terme éssél 8 648.000 koronába kerül. A pesti oldalon levő gyár üzemi költsége 2 876 824 koronára lenne évenként. Az összes termelési költség pedig 2 798.456 korona. Egy köbméter légszusz a fogyasztók számára a pesti oldalon 17 49 fillérbe, a budai gyárban 17 44 fillérbe kerülne.

A jelentés ezuttal nem foglakozik a megváltás dolgával, ami hosszas óvatoss tanulmányt és tesztet igényel hanem abból a szempontból indulva ki, hogy a gyarat a lóváros föltételeit megszeri részletesen előadja. hogy hol kellene új gyártelepet létesíteni, mennyibe kerül az építés, a berendezés, fenntartás (üzem) és mi a várható haszon. Ezenél a kérdésnél két irány vezet: a Józsefvárosi és Margit-körüli gyár mindenesetre kitepítendő a városból s az új telepek olyanok legyenek, hogy a legközelebbi 25—30 év szükségletet k elégíthessék. A mai szükséglet rendszeres növekedést tekintve, kiszámítja hogy 1944-ben a balparti fogyasztásra évenként 100 millió, a jobbparton 12 millió m³ gázra lesz szükség.

Az építés költségeit mindanaellett kiszámítja a teljes és részleges kiépítésre is. A teljes kiépítés Pesten: 21.273.000 koronába, a részleges (egy 10 millió köbméter évi termelőképesű vizgázgyárral együtt) 14 763.000 koronába kerül. Budán: a 6 millió köbméter termelésű gyártelep egy 2 millió köbméter termelésű vizgázgyárral (3 648.000+3 940) 8 957.400 koronába kerül. A lóvárosnak tehát, ha a budai és józsefvárosi mai gyarat ki akarja telepíteni, 1710 ig vagyis a szerződés lejártáig a telekéréssel együtt majdnem 19 millió korona befektetésről kell gondoskodnia, 1901-re pedig a megváltandó mai gyártelep értékét kell készletben tartania.

Ha az építés a tervezet szerint megtörténik az 1910-ben házilag kezelt gázgyártás tenntartási- és üzemi költsége Pesten és Budán 40 millió köbméter magánfogyasztást véve alapul, egy évre 6 976 000 koronára rug. Ezzel szemben áll a meléktermények értékesítéséből és a termelt légszusz eladásából befofoló jövedem, az a nyilvános világítás ingyen elhasznált gáz értéke 20 000 lámpára számítva (ma van 14 000) olyan arányban, hogy a termelt gáz köbmeterét a magánfogyasztóknak 17, 47 fillérrel lehetne adni.

Maga a jelentés nyolc szakaszban foglakozik a kérdéssel és könnyebb átekintés és megértés végett 21 tervrajzon illusztrálja az elmondottakat.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Koenen Tilly. Hollandia diadalmasan versenyez Itáliával és Germániával. Hangjának az érzéki szépsége talán nem olyan vonzó, mint a *Landi*, — akcentusában talán nincs meg az a nagy, meleg pompa, amelylyel *Barbi Alice* ezelőtt 8—10 évvel mindenkit elragadott, de széles erős mezzosopránja egyenrangú az imént említett olasz énekesnők organumával, a *Behr* Terézénél pedig jóval fényesebb. Előadásának a művészte sem áll alacsonyabb fokon, ha nincs is meg benne *Barbi Alice* charme-ja és a *Landi*-féle interpretálás különös mélysége. Műsora sokban eltér az olasz énekesnők műsorától. A régi olasz klasszikusok nincsenek gazdagon képviselve repertoárján. Inkább azokhoz hajol, akik a germán lelket, tudást és hangulatot képviselik, — és a maga hollandi dalköltőjét kultiválja, akinek széleskörű népszerűséget szerz. A Royal-

teremben ma nagy örömmel látták viszont Koenen Tillyt és éppen úgy tapsolták s éppen úgy ünnepelelték, mint az igazán kiváló, előkelő, európai színvonalú álló dalénekesnőket. Érdekes számai közben kísérelte, Pahlen Richárd zongorázott fejlett technikával és finom kilejtéssel.

Jótekönyvű hangverseny. Szombat este a Nemes Szék jótekönyv egyesület lényesen sikerült koncertet rendezett Sopronban. Roboz Andor lapunk munkatársa a rendezéshez meghívására előkelő színvonalú felolvasás keretében ismertette a ghetto-költészet, különösen annak világhírű poétáját: Morris Rosenfeldet. A trappás és mindvégig élvezetes esztétikai méltatást Roboz Andor saját műfordításával illusztrálta. A közönség elhalmozta ovációkkal vendégét. A hangverseny során Szegedy Zsófia, a soproni színház ünnepelt primadonnája briliáns énekeléssel ragadta el a publikumot, amely virággal és szünni nem akaró tapsal hódolt a művésznőnek. Déri Jenő, a kiváló operatársaság operatárja énekel zajos tetszésnyilvánítások között. Különösen Nosedának *Még egy napot...* című dalával aratott nagy sikert. Végül Beregi Sándor színész szavalt mély drámai hatással. A koncert után hajnali tartó tánc volt.

A Takarodó próbája ma délelőtt volt a Vigszínházban, ahol kedden este mutatják be Beyerlein drámát. Az ujdonság mély benyomást tett a jelenlétokra. Kiváltképpen a harmadik felvonás hatása nyilvánult elemi erővel.

Diaklétszasszonyok hangversenye. A budapesti tudományegyetem nőgyógyászati 17-én szegénysorsú társnőik ötlegetésére táncol egybekötött hangversenyt rendeznek a *Terézvárosi Kaszinóban*. A koncertben részt vesznek: *Herceg Ferenc, Alexander Erzsébet és Paulay Erzsébet*. A rendezésről élen *Lázár Proskó* tanár elől buzdígnak. Jegyek *Méry Béla* zeneműterjeskedésében kaphatók.

Március tizenötödike. A szabadságünnepeken a Magyar Színházban díszelőadás lesz. A zenekar ünnepi nyitánya után *R. Maróthy Margit* asszony zene- és énekkari kísérettel mellett elszavalja *Abrahám Émil* *Ma a hazá'* című versét, amelynek kísérelt zenéjét dr. *Horváth Ákos* írta. Utána *Hadjuk hadnagya* kerül színpadra.

Műsorváltozás. Szamosi Elza betegsége miatt a Népszínház e heti műsora megváltozott. Kedden, csütörtökön és vasárnap este a *Kis császár*, szerdán és szombaton *Casanova* megy, a fő női szerepben *Komlosi Emmával*, pénteken *Bob herceg* és vasárnap délután a *Vándorlegény*.

Nyilttér.

A levegőt az acut hurutos megbetegedéssel

Rohitsi „Styria“-forrás

savanyúvizével eredményesen gyógyíthatók.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmát, sem alakját nem felelős a szerkesztőség.)

TUDOMÁNY, IRODALOM

A Magyar Tudományos Akadémia történelmi és társadalomtudományi osztálya ma délután *Kautz Gyula* előkelte által ma ülést tartott. *Téglás Gábor* értekezést szüles tudományon alapon az alföldi tányóokról, majd dr. *Illés József* egyetemi tanár olvasta föl *A törvényes örökösrendje az arpadok korában* című alapos tanulmányát. Az előadást a közönség figyelemmel hallgatta végig.

Legujabb.

Az orosz-japán háború.

Pétóváros, március 7.
Alezsejev helytartó táviratolja a cárnak Mukdenből mai kelettel:

Tegnap táviratom kiegészítéseképpen a legújabbban jelentem, hogy délután 1 óra 25 perckor hét ellenséges hajó közül öt tüzelet kezdett a Suvarov és Linevics erődökre, a városra és a kikötőre az Objaszjanec folyócska völgyének hosszában. A tüzelet két óra tizenöt percig tartott mire a japán hajóraj dél felé elindult és 5 óra 30 perckor eltűnt a szemhatárról. Az ütegekben és erődökben nem volt vesztőség. A városban egy matróz megsebesült és egy nő megöltetett. Epp most jelentik, hogy az ellenséges hajóraj ma reggel 8 órakor ismét feltűnt aszemhatáron.

Pétóváros, március 7.
Alezsejev helytartó táviratolja tegnap és mai jelentéseinek kiegészítésével:

A vladivosztoiki kikötőparancsnok jelenti, hogy az erőd tegnapi bombázása nem okozott kárt. Az ütegek nem vizsánozták az ellenséges tüzelet. Ma délután az ellenség az Ussuri öblén belül közeledett ahhoz a pont-hoz, ahonnan tegnap a várost bombázta, de ismét visszatért a nyílt tengerre.

Kairo, március 7.

Hirszerint *Maximov* orosz követ és az egyiptomi kormány között súlyos konfliktus tört ki az orosz hajórajnak a Szuezi-csatornában és a Vörös-tengeren szélrel való ellátásának kérdésében.

Páris, március 7.

A községtanács 54 szavazattal 1 ellenében elhatározta, hogy *Pétóváros* városához átiratot intéz, amelyben a községtanács rokonérzésnek és jókívánatainak adnak kifejezést Oroszországról, valamint hadserege és haditengerészete sikerei iránt. Továbbá egyhangulag megszavazta 20,000 frankot az orosz és japán sebesültek számára.

TÁVIRATOK

Korody kerülete.

Brassó, március 7. A szász Kreisauerschuss ma délután kimondotta, hogy *Korody* választókerületét nem engedni az magyaroknak. A szász választópolgárok vasárnap közgyűlést tartanak. Jelöltékül *Copony Traugott* és *Arzt Mihály* vizsgálóbírókat emlegetik. A választás e hó 22-ikén lesz.

Az exlex veszedelme.

Pozsony, március 7. Az exlex miatt a városi adóhivatalnál a községi adók fejében 120,000 koronával kevesebb folyt be, miáltal a város már ismételve fizetési nehézségekbe került és kénytelen volt kölcsönöket felvenni. A városi közgyűlés ma elhatározta, hogy a közönséget falragaszok útján kell felhívni a községi adók befizetésére, nehogy a város az exlex miatt direkt kárt szenvedjen. A tárgy körül megindult vitában a képviselők pártkülönbség nélkül élesen elítélték az exlexet előidéző obstrukciót.

Cseh-német torzsalakodás.

Prága, február 7. A *Graben* ma az esti korzó idején kisebb csoportok gyűlekeztek többnyire fiatal emberek számuk azonban percről-percre növekedett. Számos cseh diák is volt közöttük. Nyolc óra felé a tömeg már több száz főre szaporodott és nemzeti dalokat kezdett énekelni és szitkokat bangoztatott. A Continental kávéház előtt a tömeg és több diákgyüleli tag között surlódások fordultak elő. A rendőrség azonban közbelépett és a diákokat rábirta, hogy vonjanak vissza a kávéházba, a tömeget pedig a Vencel-tér felé szorította. Számos csoport újra meg újra összeverődött s énekelve és kiáltva a német kaszinó elé vonult, ahol újból szétszórták. Csak 9 óra felé sikerült a tömeget teljesen szétoszlatni; 14 letartóztatás történt.

A bojkottált Szerbia.

London, március 7. (Alsóház.) Egy kérdésre válaszolva *Percy* államtitkár megjegyzi, hogy a kormány nem tud arról, hogy *Belgrádban* történt volna lépések az iránt, hogy bíróság elé állítsák azokat, akik *Sándor király* és *Draga királyné* meggyilkolásáért felelősek, vagy hogy e büntet feletti utatát nyilvánosan kifejezésre juttassák. Ily körülmények közt nem lehet nyilatkozni a diplomáciai viszony újrafelvételének kilátásairól.

A francia kormány győzelme.

Páris, március 7. A kamara a kongregacionista oktatás eltörléséről szóló törvényjavaslatot tárgyalja. *Combes* miniszterelnök kijelenti, hogy a kongregacionista oktatás nem felel meg többé a kor követelményeinek, és teljesen összeegyeztethetetlen a modern társadalommal. Az államnak meg kell akadályoznia, hogy a kongregációk megrosszabb fiatal emberek gondolkodását. A miniszterelnök végül u'al a köztársaságot fenyegető veszedelemre és kijelenti, hogy a kormány a béke helyreállítását óhajtja, de csak azon az alapon, hogy a franciák közötti ellentétek főokát elhárítsák. *Ribot* védi a kongregacionista oktatást és azt mondja, hogy a törvényjavaslat szükségképpen a tanítási szabadság megsemmisítésére fog vezetni. Az általános vitát ezután berekesztették. A kormány és a bizottság a sürgősséget kívánják. Rodanbó a sürgősség feletti vitának holnapra halasztását kívánja. A kamara ezt az indítványt 443 szavazattal 130 ellenében elveti és a sürgősséget 810 szavazattal 262 ellenében elfogadja.

A Dreyfus-pör reviziója.

Páris, március 7. A semmitőszék büntetőtanácsa ma megkezdte a vizsgálatot a *Dreyfus-ügyben*. Először is *Targe* kapitányt hallgatták ki azt ajtók mögött, aki az André hadügyminiszter által elrendelt vizsgálatot vezette.

A balkáni helyzet.

Róma, március 7. A *Tribuna* egyik munkatársa beszélgetést folytatott Szalonikiben *Müller* osztrák-magyar polgári ügyvivővel, aki azt mondta, hogy a háború kiütéséről nem lehet több szó és hogy a reformokat szépen, nyugodtan meg fogják valósítani.

Az ügyvivő megáfolta azt a hírt, hogy Ausztria-Magyarország meg akarja szállni a kiszevői vilájet; ezt a hírt angol úgynökök terjesztették.

Bebel hazafias beszéde.

Berlin, március 7. (Birodalomgyűlés.) A mai ülés napirendjén a katonai kötségetes tárgyalása van. *Bebel* kifejti, hogy a szocialdemokrácia és a jövő állama, ma még ugyanazt az állást foglalják el, mint annak idején a liberalizmus. *Ha háború keletkezik és Németország létezéséről van szó, akkor a szocialdemokraták az utolsó emberig készek fegyvert ragadni és küzdeni. Utolsó lehetleg védnek a hazát, ha valaki merézzel abból egy darabot elszakítani. (Kiáltások jobbról: Hisz ez igen szép!)* Sonnenbergi Liebermann képviselő *Bebel* ellen szól, ki szerinte csak azt a vereséget akarja álcázni, melyet a hadügyminiszterrel szembevetett. *Bebel* ma úgy beszélt a hazáról, akár egy nyárs-polgár.

Einem hadügyminiszter továbbá azt mondta, hogy nem lehet egy részről a hazá diszkreditálni és más részről azt kívánni az emberektől, hogy életüket és vérüket áldozzák a lebecsült hazáért.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 7. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladott buza tiszta vidéki 72-82 kg. 9.20-9.65 K. Ross tót felvidéki 72-74 kg. 7.15-7.40 K. *Arpa* morvaországi 7.35-8.00 K., közép-dunai állomásokról (Móhács-Budapest) 6.50-7.15 K., magyar tengeri: 5.95-6.10 K., magyar zab 6.—6.60 K., válogatott 7.—korona.

Bécs, március 7. (A *Budapesti Napló* tudósítójától.) A délmáni magánforgalomban a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 624.50 Magyar hitelrészvény 731.50 Angol-Osztrák bank 279.50 Bécsi bank-egyesület 502.—Union bank 518.—Láderbank 417.50 Osztrák-magyar államvasút részvény 626.—Déli vasút 76.—Elbavölgyi vasút 403.—Eszaknyugati vasút részvény —.—Dobányrészvény —.—Rimanurány vasút 313.—Alpeji bányarészvény 451.—Máius járadék 392.50 Magyar korona járadék 96.60 Osztrák korona járadék 96.85 Lombard —.—Török sorsjegyek 117.52. Német: délmáni mársa 117.51. Napócsod' —.—

Berlin, március 7. (Gabonaüzede.) Buza májusra 178.25 márká (10.45 korona), júliusra 179.75 márká (10.35 korona). — Ross májusra 141.— márká (8.26 korona), júliusra 144.— márká (8.44 korona). — Zab májusra 132.50 márká (7.77 korona), júliusra 136.50 márká (8.— korona). — Tengeri amerikai mixed májusra 114.50 márká (6.72 korona), júliusra 115.— márká (6.75 korona). — *Spirituusz* 70 márká (arólvam 117.20 korona per 100 márká.) Irányzat: szilárd. Idő: fagy.

Berlin, március 7. Esti forgalmi: 4%-os magyar aranyjárdék —.— Magyar korona járadék —.— Osztrák hitelrészvény 106.50. Osztrák-magyar államvasút 133.50. Déli vasút 13.40. Eszaknyugati vasút —.— Elbavölgyi vasút —.— Orosz bankjegyek közpénz 216.30. Busenhehradi —.— Orosz bankjegy —.— (Ultimo) Lombard —.—

Páris, március 7. (Zárlat.) Osztrák-magyar állami vasút —.— Új török konzol 78.35. Egyiptomi járadék 104.42. Osztrák Láderbank 461.— Páris bank részvény 13.46. 3%-os francia járadék 95.50 4%-os spanyol járadék 77.90. 3%-os törleszhető járadék —.— Crédit foncier de France 657.— A pesi bányarészvény —.— 4% 1890. román közsön 85.25 Görög közsön —.— Váltó Olaszországra 1/2. De Beers Amsterdamra 206.18. Váltó Brüsszeleire 7/8. De Beers 465.50 Chartered 41.1/2. 5% bolgar kötelezvény 388.— Magyar aranyjárdék 99.20. Déli vasút 79.— Osztrák állami bank 543.— 8 1/2%-os francia járadék —.— Osztrák földhitelintézet 1284.— Déli vasuti elsőbbségi kötvény 311.76. 4%-os 1898. román közsön 84.00. Donanyrészvény 338.— Váltó Bécsre 103.62. Váltó német piacokra 121.75. Rio 11.80. East Rand 147.50. Randfontein 57.— Magyar Jelzálogbank 549.— Az irányzat: szilárd.

New-York, március 7. (Törvényüzede.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 16.50 (16.25). Márc-ra 16.94 (15.55). Juniusra 16.17 (15.75). New-Orleansban helyben 15.5% (15.5%). — *Petroleum*: Stand whithe New-Yorkban 8.75 (8.75). Stand white Philadelphianban 8.70 (8.70). Refined in Cases 11.45 (11.45). Credits Balances at Oil City 1.74 (1.74). — *Zsír*: Western steam 7.50 (7.65). Rohe és Brothers 7.60 (7.75). — Tengeri irányzata állandó. — Májusra 59.— (58.7/2). — Júliusra —.— (—). — Szept-re —.— (—). — *Buss* irányzata gyenge. — Páros ószi helyben 103.— (105.—). — Máj-ra 95.3/4 (101.—). Jul-ra 85.5/8 (97.3/8). — Aug-ra —.— (—). — Szept-re —.— (—). — Gabona szállítási díja Liverpoolra 1.1/2 (1.1/2). — Kávé: iair Rio 7. sz. 6.1/2 (6.11/2). — Márc-ra 5.25 (5.15). Jun-ra 5.55 (5.45). — *Liszt*: Spring Wheat cears 4.25 (4.25). — *Cukor*: 2.15 (—). — (2.15/16 —.—). — Ós: 28.— 28.25 (28.— 28.15). *Béz*: 12.50-12.75 (12.50-12.75). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 7. (Törvényüzede.) (Zárlat.) *Buss* irányzata gyenge. Máj-ra 94.— (96.3/4). Jul-ra —.— (—). — Tengeri irányzata állandó. — Májusra 58.3/4 (58.3/4). — *Zsír*: Májusra 7.80 (7.40). Júliusra 7.42 (7.55). — *Szalonna* short clear 7.43 (7.43). — *Serizénus*: Júliusra 14.05 (14.82). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

REGÉNY

A VIKTÓRIA-REND VITÉZE

(38) ANGOL REGÉNY

Írta: Mrs. ALEXANDER

Az álom megkönyörült Irmán, aki mélyen elaludt, s lélekben megerősödvé ébredt föl. Rendbe jön majd még minden, kell, hogy rendbe jöjjön!

A közeli templomtoronyban éppen féltizenegyet ütött az óra, amikor kopogás hallatszott szalonja ajtaján. Irmának elállt egy percére a szívverése s majd lázasan dobogott újra a szíve.

— Tessék! — kiáltotta Irma ösztönszerűleg angolul, mire Nellville lépett be.

Betegnek és rosszkedvűnek látszott, s meg-sorványodott azóta, hogy látta. Szerelmes bámulatot olvasott ki ugyan a szeméből, de azért egy szempillantással meglátta, hogy sötét, szomorú kifejezés húzódik az ajka körül... de a karjában volt, s ajka az óvén csüngött.

— Beteg voltál, György?

— Hát egy kisé! De most majd meggyógyulok, hogy te itt vagy. Mi nyugtalanított? — kérdezte s fűrkészve vizsgálta az arcát.

Irma komolyan és szinte parancsolónak találta a modorát.

— Most, hogy együtt vagyok veled, nevelésnek tetszik aggodalmam — felelte Irma mosolyogva. — Attól tartottam, hogy a dolog téged bosszantat. Elmondok majd mindent.

Elbeszélte megismerkedését az angollal és leányaival s hogy a személyi hírek közt olvasta, hogy Nellville György a feleségével Párisba utazott. Mialatt beszélt, Nellville megfogta a kezét s erősen megszorította, fogva tartotta.

Halálcsónd követte szavait. Nellville felállt végig sétált a szobán, majd visszajött, megállt előtte s egyik kezével könnyedén rátámaszkodott az asztalra, jobb kezét belecusztatta mellényébe, mintha meg akarna nyugtatni szívét.

— Irma — szólalt meg végre halk, meghatott, de szilárd hangon. — Próbára teszem szerelmedet, bátorságodat és belátásodat. Nem hiszem, hogy csalódom benned.

— Remélem, hogy nem — felelte Irma, de szívverése elállt valami megmagyarázhatatlan vad ijedelemtől.

— Te leszel mindig az igazi feleségem — folytatta Nellville ugyanazon a szilárd hangon. — A társaság előtt az a nő törvényes feleségem, akivel egy héttel ezélt ideérkeztem.

— Talán olyantéle próbára akarsz tenni, mint Grizeldit a férjé? — kérdezte Irma idegen-szerű mosollyal.

— Nem, szerelmem! Nagyon vétettem ellened! Olyan forrón szerettelek, hogy kész voltam bármilyen bűn elkövetésére, hogy magamnak mondhasalak. Ha úgy szeretsz, mint én, akkor tovább is egymáséi lehetünk s lopva élvezhetjük a mennyországot. Egészen a hatalmadba adtam magamat! Tönkre tehetsz, börtönbe csukathatsz!

— Megállj! — kiáltotta Irma ugyan halál-sápadtan, de visszanyerve önmalmát. — Hadd értem meg a dolgot! — Kezét a homlokához szorította — Mikor... mikor is vetted feleségül azt a nőt!... A múlt évben!... Így hát én ezalatt az idő alatt a szeretőd voltam? O, istenem... O, istenem!

Nellville nem felelt rögtön. Gyors esze, hideg, számító önmalmá némi előnyt remélt abból, ha elhitheti Irmával, hogy sohasem volt a felesége... s majd a szemérme és büszkesége elnémitja majd.

— A múlt évben — ismételte Nellville — mielőtt Londonba jöttél. Kétségbeesésem megadja hozzá az erőt, hogy bevalljam az igazat. Sohasem volt szándékom, hogy megtudd. Reméltem, hogy örökre enyémnek mondhatlak. Most is úgy szeretlek, mint elragadtatásom első pillanatában. Légy bátor és hű hozzám szerelmem, szívem gyönyörűsége.

Lapok telnének meg azokkal a szenvedelmes könyörgésekkel és azokkal az álbölcseségekkel, amelyekkel elárasztotta Irmát, aki mintha nem is hallotta volna mindent. Mintha kőszoborrá változott volna. Nellville megjéjt, mert a maga módja szerint azért szerette őt. Irma sohasem bosszantotta s nem alkalmatlankodott neki. Irma híre olyan feddhetlen volt s olyan hamvas tisztaság ömlött el lelkén és cselekedetein, hogy Nellville cinizmusa ellenére egészen megbízott benne s végtelen büszke volt arra, hogy meghódította. De mindez a kiválóság és báj semmit nem nyomott a latban azzal a dicavágyával szemben, hogy vezérszerephez jusson a politikai világban. Az erkölcsösséget nem ismerte. Nem foghatta föl, hogy az emberek mért tartják a házasságot melőzhetetlennek. Különösen, ha a nő olyan osztályhoz és hivatáshoz tartozik, mint amilyenhez Irma. Hiszen semmit sem veszít azzal, ha az ő barát-

nője. Azért Irma a legnagyobb tiszteletnek örvendhet, de egyébként is elviselhetetlennek tartotta a gondolatot, hogy elveszítse őt, aki most életének legnagyobb gyönyörűsége. Irma halgatósa megriáztotta. Csak nem betegszik meg, vagy nem örül bele, vagy...
— Szólj Irma, az ég szerelméért szólj!
— Felelj egy kérdésre — mondotta Irma lassan. — Nős voltál már akkor... mikor Londonba mentem?

— Igen... igen! Hiába tagadnám! Inkább bigámiát követtem el, semhogy elveszítsek szerelmem, legrágább kincsemet! Ne állj úgy itt, mint a kőszobor! Nem szeretsz, sohasem is szeretted, különben nem volnál ilyen engeszteletlen.

— Nem — felelte Irma sájtáságos gépies-séggel. Sohasem szerettelek Nellville György! Csak azt a férfit szerettem, akinek hittelek! A te igazi énedet idegennek tekintem! Most ismertelek meg először és most jutottam először annak tudomására, hogy milyen mélyen aláztam meg magam azzal, hogy ilyen emberé lettem, mint amilyen te vagy. Menj! Hagyj magamra... utá-lom látásodat is.

Halálos lelkinyugalma nagyon meglepte Nellville. Sem könyörgéssel, sem szemrehányással nem törhette meg hideg megvetését. Végre belátta, hogy egyetlen, kegyetlen csapással megölte Irmában iránta való szerelmét s hogy ezzel elvesztette még a legkisebb hatalmát is fölötte.

— Ha elpanaszolnám a világnak cselekedetét — mondotta végre Irma — akkor nagy bajt okozna az önnek. Vannak merényletek a becület ellen, amelyekről még a legzuhanóbb bűnös is visszaríad. On nemcsak abban bűnös, hogy elkövette ezt a merényletet, hanem még a törvény ellen is vétett. Hogy rászolgált a börtönre, az nem alkalmas arra, hogy előrevigye pályáján, vagy boldogságot, békét hozzon új otthonára. Hatalmában van, de megígérem, hogy halgatók, ha magamra hagy és sohasem közelít hozzám többé.

— Hát nincs irgalmasd, nincs elnézésed a kétségbejött kényszerűség iránt, amely belekergetett szerencsétlen házasságomba?

— Hát önnök volt irgalma? Távozzék! Menjen... megfojt a közelségre! — Szívéhez szorította kezét, s a méltatlankodástól kigyult arcát halálos sápadtság borította el. — Meg akarsz ölni, miután tönkretetted az életemet? Hazudozó!... Csáló! Távozzál!

Sértő szavai felháborították Nellvillet.

— Isten veled! — mondotta. — Megbánod még ezt!

Aztán megfordult s odahagyta a szobát.

Irma alig tudta, hogy mit cselekszik. Zihálva feküdt neki az ajtónak, s bezárta, hogy biztosítsa magát az ellen a férfi ellen, aki iránt való szerelme utalattá változott. Egészen megbénult, mintha az összes poklok környezetébe volna ebben a pillanatban. Végre, amikor dühöngő kétségbeesése, tomboló szegényröze abba a tudásban szűrdött le, hogy borzasztó helyzete megváltozhatatlan, akkor fögöndja a titok megrözeése. Nemcsak a multat kellett eltökolnia, hanem azt ami következik... ami a legközelebbi jövőben fenyegette. Csak arra törekedett, hogy a világ ne sejtsem meg semmit s a történetből s akit még jóval fölebe helyeztet a világnak, a bátyja... szeretett bátyja, aki megközelíthetetlenül büszke nek s olyan tisztánk hitte, hogy méltónak tartotta volna még egy esaszár menyasszonyának is. Nem! Megfogadta magában, hogy bátyja sohasem tudja meg... soha!

Irma hosszasan tartó halálos gyötrelmei, lelki küzdelmei, s mindenféle bonyolalmas tervezetéseit, hogy eltökolja váraod gyermekének születését, nem részletezhetjük. A többit pedig már úgy is tudja az olvasó.

Még bűsözés magyar komornájának sem vallotta be keserves fájdalomát, gyötrelmes készülődéseit. Ott hagyta komornáját Bécsben. Elhithette vele, hogy egyik szemének megmentéséért műtétnek kell alávetnie magát. Hogy föltétlen nyugalomra és elszigeteltségre van szüksége s hogy Londonba megy valami híres szemorvoshoz. Nem tudatta tartózkodóhelyét egyetlen teremtet lélekkel sem. Ugyanezt a mesét mondta el impresszáriójának is s meghagyta neki, hogy mindaddig meg se kísérsse a vele való összeköttetést, amíg nem értesíti, hogy meggyógyult-e vagy sem.

Igy jutott el Londonba. Mielőtt bezárkóztat volna Wingrovenénál, fájdalommal zárandokuttra kelt az anyakönyvi hivatalba, ahol házasságra lépett Nellville, akinek kegyetlen gonoszságán mindjában álmélkodott.

Irma ott megkapta esketési bizonyítványát. Maga sem tudta, hogy mért is kívánta ennek az iratnak a megszeresését. Valami vágy szállta meg, hogy bizonyítékokat szerezzen, de főképpen az a gondolat serkentette, hogy szükség esetén kimutathassa, hogy törvényes felesége Nellvillének.

Attól a pillanattól fogva, hogy Nellville leleplezte magát, iszonyu undor fogta el arra a gondolatra, hogy Nellville gyermekének az anyja. Ez az érzés idővel betegesen fokozódott s lassan-

kint félig örületen ellenszennzennvé változott újszülött, ártatlan gyermeke iránt.

Amikor a baba arcát vizsgálgatva valami hasonlatosságot vett látni Nellville, akkor iszonyattal és szégyénnel fordul el tőle.

Azért nem vétett volna a tehetetlen kis teremtésnek, csak nem akarta, hogy szeme előtt legyen.

Irma jó alkalmat látott erre Wingrovenének a gyermek iránt tanusított nagy érdeklődésében és szeretetében. Nyomatlanul eltűnik majd. Hisz végre mindig küldhet pénzeszedelmet a jólkü asszonynak. Ez valami szerény mesterségre tanít-tatja majd a gyermeket, akinek talán éppen olyan jó dolga lesz Wingrovenénél, mintha ő maga nevelné fel szeretet nélkül.

Nemokára azután, hogy sikeresen megvalósította tervét, bátyja ügye annyira elsimult, hogy nyugodtan visszatérhetett. Irma boldog volt, amikor Bécsben üdvözölhette. De Hugó egészségi állapota siralmasan megváltozott és hamarosan kitűnt, hogy nemcsak az a munka vár számára, hogy művészetével megkeresse a szükséges pénzt, hgnem a beteg ápolása is.

Négy esztendővel bátyja visszatérése után Párisba mentek, ahol nagyon szerették Irmát. Ott ismerkedett meg Irma Stapylton ezredessel, aki visszatért Indiából, ahol néhány esztendő telttölt s élvezte szabadságát. Irma ekkor többet járt társaságba, mint azelőtt. Gyűlölte a magányt, s különben bátyja mindig azon volt, hogy lássák, bámulják.

A véletlen hozta össze sorsát egy angol családdal, amelyvel nagyon bizalmas barátságban volt Stapylton. Irma szépsége és bája nagyon meghódította Stapylton, aki nemokára be is vallotta szerelmét s egyre ostromolta, hogy menjen hozzá feleségül. Irma számára ugyan mind-örökre eltűntek a regényes szerelem papjai, de azért őszinte és mély tisztelettel vonzódtó a becsületos, nyíltszívű katonatiszthez. Szívesen hozzá is ment volna, de amíg Nellville élt, addig nem mehetett férjhez.

Néha olvasta nevét az újságokban. Tudta, hogy meghalt az apja, hogy bejutott a főrendi-házba s hogy visszalépett a diplomáciai pályáról.

Akkortájt egy ősi délután Reoz Hugó kisé megült. Ez a kis meghülés is elég volt arra, hogy megnyissa a halál kapuit a gyenge tüdőbajosnak, aki nemokára ki is lehetne nemes lelkét s Irma ekkor valószággal magára maradt.

Az utolsó, szomorú napokban Irma erős támaszt és nagy vigaszt talált Stapylton ezredesben, aki újra visszatért Párisba. Gyöngédsége és gondoskodása megnyerte Irma szívét.

Egy pár nappal később, hogy eltemették szeretett bátyját, Irma félig öntudatlanul a kezébe vett egy angol újságot, amelyet Stapylton ezredes hagyott ott reggel. Ebből tudta meg Hazelhurst lord halálát, s hogy őcsese örökölte a címet és a hitbizományt.

Valami csudálatos megkönnyebbülés és a szabadság érzete fogta ell Szomorú elhagyatottságában természetesen Stapyltonhoz fordult vigaszért, aki megismételte ajánlatát.

Irma ekkor elmondta neki egész történetét, kivéve egy dolgot. Nem tudta magát ráódi arra, hogy kockáztassa Stapylton tiszteletét és szerelmét azzal a vallomással, hogy elhagyta ártatlan, tehetetlen gyermekét. Birteien átérzte, hogy milyen kegyetlenül, természetellenesen viselkedett.

Szomorú története nagyon meghatóta Stapylton, aki erre még jobban buzdította, hogy menjen hozzá feleségül.

Irma beleegyezett. Amikor lejárt a szerződése átmentek Londonba. Csöndben megesküdtek Stapylton ezredes bátyja, sódornője és Irma néhány angol ismerőse jelenlétében. Aztán nyom-ban utnak indultak Olaszországba és Inúdiába. Új, boldog élet nyílt meg Irma számára, s elhagyott fiáról, majdnem egészen megfeledkezett.

XXIV.

Lady Stapylton rövid vallomást írt csak férje számára, amely nem szólt egyébről, mint fia születéséről s annak elhagyásáról. S ez is a lehető legrövidebbre szabta s legkevésbé sem leplezte a bűnösséget. Szomorú történetét ezekkel a szavakkal fejezte be:

Most hogy kitártam szegénytelen vétke-met, nincs bátorságom, hogy fökeresselek. Légy irgalmas irántam s jöjj el hozzám! Adja az isten, hogy szívem ne az igazság, hanem a méltányosság szerint ítéljen.

A szerencsétlen asszony halálos gyötrelme-ben töltött egy hosszú órát és számlálgatta a lassan lepergő perceket.

Félig lefeküdt a pamlagra, arcát beletemette a vánkosokba s várakozott... egyre várakozott. Végre léptek közeledek, feltártul az ajtó, majd újra bezáródott s férje hangja hallatszott:

— Irma!

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Vasuti előfizető. Ferenczy István *Életpályák* című munkája kiválóan alkalmas a célra. Kapható minden könyvkereskedésben. — **K. I.** Az Egyesült-Államok budapesti konzulátusa az V. kerületben, a Wurmudvarban van. — **F. E.** 1867-ben. — **Temesvári előfizető.** 1. A Magyar Országos Méhészet Egyesületi utikarsága (Budapest, VII. Damjanich-utca 34.) kétszázrel ad fölvilágosítást. 2. G. O. nem képviselő. — **277.959. sz. mu előfizető.** Recept nélkül is kap. — **260.873. számú előfizető.** Ha negyedik polgári iskolai tanuló létre tizenéves éves, ugy a kor tekintetében semmi nehézség nincs. — **S. N.** A pályázati feltételeket az állatorvosi főiskola igazgatósága közli. A községi állatorvosok fizetését (évi 1.000—12.000 korona) az illetékes hatósági közegek meghallgatásával a törvényhatóság állapítja meg. 2. kmel. 3. A tervezés stádiumában van. — **282078. Sajdítvány.** Senki sem tartotta ezt ma még. — **Régi előfizető.** A jelentése: Fel a szivekkel! Sorsjegyeiről legközelebb. — **K. A.** *Nyregyháza.* A külföldi lapokat megrendelheti a Magyar Kivitel és Összagszállítási Részvénytársaságnál (V. Méréleg-utca 11.). — **M. Gy.** A szakgyeűleteken kívül a munkaközvetítő-intézet helyez el iparosokat. — **A. A.** *Ipoly-Balog.* Szombaton köteles dohányt adni, vasárnap délután a dohány-árusítás a tetszésére van bízva. — **T. A.** Az üzletvezetőség javaslatára a kereskedelmi miniszter. — **K. A.** *Oprovecz.* A pénzügyigazgatóság adhat engedélyt. — **T. G.** Méltóságok valakit megbízni, aki a közoktatásügyi miniszteriumnál elár ez ügyben. — **N. Z.** *Sarkad.* Kiterjed valamennyire. — **E. L.** *Átvették.* **Bajai előfizető.** 1. Kőrübe ill 10-ig tart 2. Sorra kerül. — **R. F.** *Nagy-Tebera.* Márcus 8-ki számunkban bőven közöltük. — **H. M.** A peres eljárás nem vezet sikerre ez esetben. — **282.536.** A honvédelmi miniszteriumhoz folyamodjék. **W. 1.** A könyvnyelvtéltől függ. 2. Bizzon meg valakit 3. Sorsjegyeről legközelebb. — **Szaszvárosi előfizető.** Figyelmeztetés az édesanyját arra a feltevésre, amit nekik elmondott, hogy ez a szakítás a leányra nézve milyen végzetes lehet. A lelkismeretére kell az anyának hárnia. A szörnyű teljesség tudatában talán engedni fog. — **Vidéki leány.** Az a leghevesebb, ahogyan elgondolta. Döntő elhatározás előtt, a személyes találkozás mulhatatlannal szükséges. — **Baba.** A kacérság nem a német katze szóbul származik. Unokatestvérek akkor házasodhatnak össze, ha az igazságügyminiszter erre dispensációt ad. — **S. M.** *Nyiradony.* Sorsjegyeről legközelebb. Az elintézésről mi nem tudhatunk. — **H. F.** *Pankota.* A postaigazgatóság hatáskörébe tartozik a panasz. Sorsjegyeről legközelebb. — **Sz. K.** *Nagyszében.* Ügyvéd dolga ez. — **Sz. S.** A bíróságnál keresen elégtételt.

KÖZGAZDASÁG

Vas és szén.

Budapest, március 7.

Minden ország iparának támasza az olcsó vas és olcsó szén. A vas, amelyből a kazánok és munkagépek, a szerszámok és cikkalkatrészek készülnek és a szén, amely üzemben tartja az ipari gépmunkát. A vas az a test, amelynek a szén a lelke, és ipar csak ott lehetkezett és csak ott lendült föl, ahol ez a két cikk bőségesen és olcsón állott rendelkezésre. Nálunk e szempontból mi akadály a sem volna az ipari fejlődésnek; vasat, szenet bőségesen találni kiaknázatlan hegyeink méhében s a munka, amely e parlagon heverő közkinceseket fölcsinra hozza, olcsóbb nálunk, mint bárhol másutt. Mégis miért drága nálunk, a vasban, szénben s olcsó munkaerőben bővelkedő Magyarországon az ipari nyersanyag: a szén és a vas?

E drágaságnak az uszora-hajlam az oka, amely vállalkozásunkat a koronaszövetkezetektől föl a legelőbbekből intézeteinkig szinte kivétel nélkül jellemzi. Casahogy, amíg a kis uszorasokat a törvény büntető keze többnyire eléri s azokat, amelyek a törvény rugékon tilalmi közt elisklanl képesek, még a legmerkantilisabb intézmény: a kereskedelmi kamara is üldözöbe veszi, addig az a vállalkozási uszora, amely kartellekbe tömörülve nagy hatalomra tett szert, szabadon grasszálhat s csak elvettve hangzik föl, még az elnyomottak részéről is, némi panasz ellenök. De még ha fölajdul is a kizsákmányoltak serege, jajeszava nem ér föl a legfőbb hatalomhoz: az államhoz.

Ezt láttuk legutóbb a szénuszora elleni panaszoknál és látjuk most a vaskartell okozta sérelmekkel szemben megindult mozgalomnál is.

A szénkartell visszaélései ellen 11 évvel ezelőtt még volt bátorság a zavart fölemelni a budapesti iparkamarának. Elpanaszolta akkor az iparosvilágnak ez a törvényes és egyben legkíválottabb képviselője, hogy a magyar szénért, összehasonlíthatatlannal rosszabb minőségű ellenére, a magyar iparos 50—60 százalékkal többet kénytelen fizetni, mint amelyvisz erőteljesebb versenytársra: az osztrák gyáros a sokkal jobb sziliciát szénért. Helyeselték a kamarának ezt a 11 év előtti mozgalmát az agyag-, a cukor-, a vas-, a gép- stb. gyáro-

sok, egész lelkével helyeselte *Hatvány-Deutch* Sándor is, aki most a magyar gyáriparosok országos szövetségének alelnöke s mint ilyen, a föllebojttát sem mozgatja ebben az ügyben. Holott az iparosok határozott állásfoglalásra kívánják szorítani az 6 elnöklete alatt álló gyáros-szövetséget a szénuszora dolgában. Sőt még csak nem is szénkartell-ellenes akciókat várnak e szövetségtől, amit hiába is várnának, lévén e szövetség elnöke a szénkartell feje, hanem csak igazságos szénkereskedelmi szokványokat szeretnének e szövetséggel kidolgoztatni. Hogy a szénért fizetett pénzben ne port vásároljanak és hogy ne legyenek kénytelenek kövekkel füteni, amikor jó pénzben szenet vettek beszerezni a szénbányáktól. Végre is, ha köveket akarának beszerezni, azokat olcsóbban kapnák a kőbányáktól.

Idestova két hónapja, hogy a gyáriparos-szövetség fölcsillított kapott a börzsaorsoktól állásfoglalás irányában s a mások oly fürge és a nyilvánosság teljes igénybevételével dolgozó szövetség már adhatta volna jelét annak, hogy nem akar napirendre térni a szénuszorán; erre erkölcsileg annál is inkább kötelező lett volna, miután elejétől fogva az alatt a gyanu alatt állott, hogy igyekezni fog az egész ügyet elutasolni. Két hónap óta ez ügyben mindössze az történt, hogy a szénkartell nyilatkozatot csempészett bele néhány lapba, amelyben tiltakoztak oly szénsance-ok ellen, amelyek a szén helyett való kő-sziliciátoknak véget vehettek volna. Akkoriban a föltesdén azt a rossz viccet kolportálták, hogy a szénkartell kőszénat szállít, tehát nemcsak szenet, hanem kővet is. A szénkartell nevétségének jelezte, hogy éppen a börzsaorsok panaszokdnak a szénkövek miatt, amikor vannak iparágak, amelyek sokkal több kőszénat igényelnek, mint a börzsaors. Nos, erre is megjött a felelet. A villamosági ipar egyik vezetőalakja a Pester Lloydban lelkesen csatlakozott a szénuszora elleni akcióhoz. Példáját követte a vasipar, az egész kis- és középiparosság, a gépipar stb.

Reméljük, hogy a gyáriparos-szövetség sem fog már soká késmi és dülőre viszi ezt a ránéve elsőrendű jelentőségű kérdést.

Annál is inkább, mert azóta egy a szövetségben képviselt másik iparág: a vasipar kartelle ellen is mind sürűbben merűlnék föl panaszok. A vasuszora ellen nem is a fogyasztó iparágak, hanem a vaskereskedelem részéről hangzanak el a keserű szemrehányások. Egyik vaskereskedő a másik után szóal föl ez üzleti ág országos egyesületének hivatalos lapjában, a *Magyar Kereskedőben*, a vaskartellnek öket tönkretető üzleti politikája ellen. A panaszok főképp a vasgerenda-kartell ellen irányulnak, amely figyelmen kívül hagyja az üzleti szoliditástunk azt az elvét, hogy amely vállalat kereskedők közvetítésével dolgozik, annak nem szabad e kereskedők vedőkörével is üzleteket kötni. Pedig a vasgerenda-kartell ily irrealis üzleti tevékenységben határozottan ludas, ha hitelt adhatunk azoknak a leveleknek, amelyek vaskereskedőkől az említett laphoz érkeztek. Pedig erre minden okunk megvan.

Nem szabad ily körülmények közt azon eszedálokznunk, hogy nálunk az ipar és kereskedelem alig képes a szárnyait bontani. Ezt megbémitják az ipari nyersanyagokat megdrágító, az iparosokat kizsákmányoló és a kereskedelmi tevékenységet alakító kartellek.

Gazdasági hírek. A kisiparosoknak motorikus erővel való elátására szolgáló *Magyar Műhely- és Raktártelep Részvénytársaságnak* most a székesi-óvárosban gyűlt meg a baja. A nyolc millió koronánál magasabb részvényökével bíró vállalat ellen a főváros valami eszterkoronás követeléséért árverést tüzetett ki. Ugy látszik, hogy vagy a kisipar nem élt eléggé az alkalommal, amely annak megmentésére lett volna hivatva, vagy pedig a vállalat nem volt a kisiparosok igényeinek megfelelően szervezve. A kisiparosok köréből vett magyarázatok szerint a műhelytelepnek a népszerűtlenségét tényleg a műhelyek bérbeadási feltételei, a kisipar igényei előli elzárkózás és a vállalat részéről az előzékenység hiánya okozták. Így aztán nem csoda, hogy ez a vállalat sem a jövedelmező vállalatok közé nem tartozik, sem pedig kívánatos előjainak megfelelni nem képes. — **Az állatorvosi közszolgálat államosításáról szóló törvény** és végrehajtási rendeletek revizóának kérdése foglalkoztatta szombaton az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet. Részvételre az ilésen a földmívelési miniszterium, a székesi-óváros, a vásárigazgatóság és közigazgató képviselőin kívül csaknem minden gazdasági egyesület s a budapesti hentesiparstűt, az Országos Állatkereskedelmi Egyesület kiküldötte is. Jeszenszky Pál ismertette az állategészségügy jelen helyzetét és e alapján beható vita indult meg a földmívelésügyi kommisszióhoz ez ügyben terjesztendő javaslatok fölött. A szakosztály tárgyalása szigorúan bizalmas jellegű volt. A kereskedelmi miniszternél ma a m. kir. postames-

terek és kiadók országos egyesületének küldöttsége tisztelteti, a m. kir. postamesteri kar javadalmazási rendszerének új és meg elő alakokra való helyezésére kérvén a kereskedelmi kormányt. Hieronymi Károly kijelentette, hogy a postaintézet körében nagy reformokat tervez. Kijelentette egyben a miniszter, hogy az előterjesztett kérvényt a'apos tanulmány tárgyává fogja tenni, s megjegyezte, hogy a lehetőség szorint minden méltányos kérését mérlegel.

A Magyar Jelzálog-Értékpapír most közli 1903-évi zárszámadását, amelynek adatai a következők:

Vagyonmérleg. V. gyon. A záloglevelek külön biztosító-alapjának értékpapírai 10.416.722 35 korona. A községi kötvények külön biztosító-alapjának értékpapírai 12.579.999 18 korona. Pénztár-számla 1.815.546 36 korona. Váltó-tárcsa 484.737 03 korona. Pen. intézetnél kamatozásra elhelyezett pénzek stb. 15.920.263 01 korona. Lombard-előlegek értékpapírokra 4.923.183 46 korona. Értékpapírok számlája: saját értékpapír-készlet kimutatás szerint 5.898.498 24 korona. Záloglevél-készlet számla: saját záloglevél-készlet 8.712.473 67 kor. Községi kötelek: 6 készletszámla: saját községi kötelek-készlet 426.368 59 korona. Ház-számla: ház a Váci-utca 9 sz. a 1.300.000— korona; ház a Nádor-utca 7. sz. a 1.110.000— korona együtt 2.410.000— korona. Ingatlanok számlája: árverésen megvett ingatlanok 1.479.922 80 korona. Annuitások számlája 4.319.930 83 korona. Folyó számlák egyenlege 4.848.836 40 korona. Különböző adások 5.812.364 33 korona. Konzorciális számla: konzorciális befizetések 20.863.168 0 korona. Jelzálog-számla: jelzálogos kölcsönök záloglevelekben 182.649.689 34 korona, jelzálogos kölcsönök készpénzben 1.778.163 86 korona, együtt 184.427.853 20 korona. Községi kölcsön-számla: községi kölcsönök 283.385.610 54 korona. Kölcsönvevők biztosító-alapjának értékpapírai: jelzálogos kölcsönök után 1.677.972 82 korona községi kölcsönök után 1.534.460 90 korona együtt 3.212.433 72 korona. A nyugdíjalap értékpapírai 1.200.143 58 korona. Széli Kálmán betegsegélyző-alap értékpapírai 100.000 korona. Ámeneti számlák 8.825.80 09 korona. Összesen 581.861.551 47 korona.

Téher: Részvénytőke: 200.000 darab részvény a 100 forint=200 korona 40.000.000 korona (betudva a záloglevelek külön biztosító-alapja 10 millió korona és a községi kötvények külön biztosító-alapja 12 millió korona, összesen 22 millió korona). Árszóló-alap: részvénytőke után belovlt aranyászó 7.126.652 53 korona. részvénytőke külön arany árfolyam-tartalék 2.373.847 42 korona. Összesen 9.500.000— korona. Tartalékalap 11.781.663 14 korona. Külön tartalékalap 1.241.170 92 korona külön tartalékalap 12.000.000— korona. Összesen 6.211.770 92 korona. Árlyomköltségbüneti tartalékalap 1.622.193 26 korona. Ingatlan tartalékalap 1.778.329 27 korona, együtt 31.158.9 6 59 korona. Nyugdíjalap 1.200.143 58 korona. Széli Kálmán betegsegélyző-alap 100.000 korona. Kölcsönvevők biztosító-alapja: Jelzálogos kölcsönök után 1.678.080 32 korona községi kölcsönök után 1.619.718 14 korona, együtt 3.297.798 46 korona. Kibocsátott záloglevelek: Összes kibocsátás 308.700 500 korona, le: záloglevelekben teljesített visszafizetések és kisorsolások 122.536.100 korona együtt 184.165 0 0 korona. Kibocsátott községi kötelek: Összes kibocsátás 162.664 800 korona le: kisorsolások 3.270.600 korona, együtt 130.284 200 korona. Kibocsátott 4%-os nyereseménycötvények: Összes kibocsátás 80.000 000 korona, le: törlesztések 12.480 000 korona együtt 67.520 000 korona. Kibocsátott 3%-os nyereseménycötvények: Összes kibocsátás 88.800 000 korona, le: törlesztések 540 000— korona, együtt 88.060 000— korona. Jelzálogos és községi kölcsönök után anticipált részletek 5.051.879 91 korona. Jelzálogos és községi kölcsönök föl visszartartott összegek 6.858 103 83 korona. Különböző hitelezők 1.997.685 98 korona. Beváltandó záloglevél, nyereseménycötvény- és községi kötelek számvényei 5.645 518 17 korona. Kisorsolt záloglevelek torgalma 2.193.500— korona. Kisorsolt községi kötelek torgalma 2.664 908— korona. Kisorsolt nyereseménycötvények torgalma 1.353.800— korona. Nyereseménycötvények után fel nem vett nyeresemény-cötvények 181.540— korona. Fel nem vett részvény-összelek 17.29+02 kor. Ámeneti számlák 2.156.548 91 korona. Nyereségek egyenlege 6.816.034 60 korona. Összesen 581.861.551 47 korona.

Nyereségek és veszteségek számlája. Tartozik: Igazgatási és kezelési költségek 83.556 15 korona. A teljesség-biztosítási illetményei 1903-ra 19.067 48 korona. Intézetünk hozzájárulása a nyugdíjalaphoz 1903-ra 15.880 53 korona. Adószámla 710 638 86 korona. Letartászámlalérés 23.176 97 korona. Nyereségek egyenlege 6.816 034 60 korona. Összesen 8 437 412 83 korona.

Követel: 1902-ről áhozott nyereség 763.961 51 korona. Jutalékok a jelzálog- és községi kölcsön-üzletből, nyereség eladott zálogleveleken, községi kötelekön és nyereseménycötvényeken és egyéb nyereségek 3.661.901 77 korona. Kamajövedelmek: Értékpapír-, záloglevél-, községi kötelek (adómentes), előleg és egyéb kamatok 3.9 4.01 72 korona. Házbér a Váci-utca 9. és a Nádor-utca 7. számú házak után 96.777 33 korona. Együtt 4 011.679 19 korona. Összesen 8.437.442 89 korona.

Devizajutalékok és bankpolitika. A Pénzügyi Tisztviselők Országos Egyesületében Erdély Sándor 9-én és 11-én, mindenkor este 7 órakor, *Devizajutalékok és bankpolitika* címen telovásást tart. Érdeklődőket szivesen lát az egyesület.

Szésszarak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest* 44,60 korona pénzben, 45,50 korona árban. — *Bécsben* a kontingentál készürü 44,80 korona pénzben, 45, 0 korona árban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásártér részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás 512

darab juh. — keoske. Jegyzett árak: Elsőrendű üri 48 l-től 49. — l-ig, kivételesen l. — kg-ként, (vagy 40. — k-től 41. — k-ig páronként), közpminőségű üri — l-től — l-ig, kivételesen — l. kg-ként, vagy — k-től — k-ig páronként, kosokért — l-től — l-ig, kivételesen — l-től — l-ig, vagy — k-től — k-ig, közpminőségű gyapjas — l-től — l-ig, kivételesen — l. kg-ként, vagy — k-től — k-ig páronként, kosok legjobb minőség — filléreg, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként — korona szerbial juhok páronként — korona, románai juhok páronként — korona, anyajuhokért 44—50 fillér kgkint, kiv. 62 fill., (34. — 43. — k-ig páronként), kisele, tetzett juhokért — fillér kgkint (30 korona páronként) kosokért — korona páronként. — A vásáron csupán egy csapat elsőrendű üri volt felhajtva, melyeket igen jó áron értékesítettek.

Bécsi vágómarhavasár. Március 7. (Saját tudósítónk teleteljesítése.) A st-máriai központi vásárosarokban ma megtartott vésztelgári vágómarhavasárára felhajtott 3880 darab magyar, 130 darab galiciai, — darab bukovinai, 766 darab németországi szarvasmarha.

Jegyzősek: kilogrammonként elsőuliban, magyar húzóőrök I. rendű minőségű 72—76 fillér, kiv. 80 fillér, II. minőségű 64—70 fillér, kiv. — l., III. minőségű 54—63 f., galiciai húzóőrök I. minőségű 76—79 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 70—75 fillér, III. minőségű 66—69 fillér; német húzóőrök I. minőségű 79—85 f., kivételesen 86—88 f., II. minőségű 68—78 f., III. minőségű 62—67 fillér. Legelő ökrök — fillér, paraszt ökrök 62—66 fillér, legvott ökrök — fillér. Bika 68. — 70. — k., kivételesen 72 korona, tehén 60—70 korona, bivaly 40—61 korona, 100 kilogrammonként, a togyasztási adóval együtt.

A budapesti gabontözsde.

Budapest, március 7.

Kezdetben változatlan, később valamivel magasabb áron 22.000 métermúza került forgalomba. Rozsban tartott volt az irányzat. Más gabonaműekben nem változtak az árak.

Eladott:

Buza, Tiszavideki: 200 mm. 80 k. 9 K. 10 f., 700 mm. 79.5 k. 9 K. 6 f., 200 mm. 79.2 k. 9 K. — l., 200 mm. 79 k. 8 K. 90 l., 100 mm. 78 k. 2 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 8 70 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 77 1/2 f.

Féjérmegyei: 150 mm. 78 k. 8 K. 77 1/2 f., **Pestmegyei:** 1100 mm. 80 k. 9 K. 15 f., 100 mm. 78.5 k. 8 K. 60 f.

Tolnai: 400 mm. 77 k. 8 K. 65 f., 1800 mm. 76.5 k. 8 K. 62 1/2 f.

Bánai: 3600 mm. 77.5 k. 8 K. 50 f., 1500 mm. 76.7 k. 8 K. 55 f.

Édeskati: 2500 mm. 76.8 k. 8 K. 77 1/2 f., 2500 mm. 76 k. 8 K. 67 1/2 f.

Panesorai: 2000 mm. 76.3 k. 8 K. 80 f. **Mina három hónapra.**

Ros: 200 mm. 6 K. 72 1/2 f., 200 mm. 6 K. 70 f., 600 mm. 6 K. 67 1/2 f., 120 mm. 6 K. 65 f., 100 mm. 6 K. 65 f.

Zab: 100 mm. 6 K. — f., 100 mm. 5 K. 87 1/2 f., 200 mm. 5 K. 95 f., 100 mm. 5 K. 95 f.

Tegnapelőtt délután eladott: **Tiszavideki** (márt-fű): 50.90 mm. 9 K. 92 1/2 f.

Készpénzesítés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktözsde szokási szerint készpénzben és kilogrammonként, — a minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

Típus	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára	
		K-től	K-ig		K-től	K-ig
Tiszavideki	76	8.30	8.55	70	8.00	8.80
	77	8.45	8.66	80	8.05	8.90
	78	8.50	8.70	90	8.10	8.95
Féjérmegyei	65	8.25	8.50	70	8.25	7.70
	7	8.35	8.55	80	8.60	9.75
	78	8.35	8.50	71	—	—
Pestvidéki	75	8.25	8.40	79	8.50	8.70
	76	8.35	8.55	80	8.60	8.75
	77	8.35	8.50	81	8.60	8.80
Bánai	76	8.30	8.50	79	8.40	8.65
	77	8.35	8.50	80	8.60	8.70
	78	8.35	8.50	81	—	—
Bácskai	76	8.35	8.55	79	—	—
	77	8.35	8.55	80	—	—
	78	8.35	8.70	81	—	—
Szerb	76	—	—	81	—	—

Egyéb gabonafajták	Kilós	Kilogramm ára	
		K-től	K-ig
Ros	u	—	—
u	elsorendu	6.65	6.60
u	kozepminosegu	6.65	6.65
u	takarmanyaru, elsorendu	5.95	6.15
u	masodrendu	6.55	6.95
Zab	u	—	—
u	elsorendu	5.82	5.40
u	kozepminosegu	6.00	6.20
u	kozepminosegu	6.55	6.65
Tengeri	u	—	—
u	bolfoidi u	6.55	5.55
u	bolfoidi	—	—
u	romai vagy bolgar	—	—
u	sinquantin	—	—
u	kaposita	10.88	10.55

A határidőszét folyamán a következő kötések történtek:

Áprilisi buza 1904. . 8.63—8.64—8.59—8.68
 Októberi buza 1904. . 8.47—8.48—8.46—8.67
 Áprilisi rozs 1904. . 6.77—6.74—6.82
 Októberi rozs 1904. . 6.80—6.81—6.79—6.82
 Májusi tengeri 1904. . 5.47—5.44—5.43
 Júliusi tengeri 1904. . 0.—0.—0.—
 Áprilisi zab 1904. . 5.79
 Októberi zab 1904. . 0.—0.—0.—

Déli egy órákor a következő sáróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1904.	8.66	8.67
Októberi buza 1904.	8.55	8.56
Áprilisi rozs 1904.	6.80	6.81
Októberi rozs 1904.	6.84	6.86
Áprilisi zab 1904.	5.79	5.80
Októberi zab 1904.	5.88	5.88
Májusi tengeri 1904.	5.47	5.48
Júliusi tengeri 1904.	5.50	5.83
Repece augusztusra	11.55	11.65

Délután fél 5 órákor zárult:

Áprilisi buza 1904.	8.64	8.65
Októberi buza 1904.	8.64	8.65
Áprilisi rozs 1904.	6.79	6.80
Októberi rozs 1904.	6.83	6.87
Áprilisi zab 1904.	5.88	5.84
Októberi zab 1904.	5.88	5.89
Májusi tengeri 1904.	5.66	5.47
Júliusi tengeri 1904.	5.46	5.47
Augusztusi repece 1904.	—	—

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsdén csöndes irányzattal indult és az árfolyamok alig változtak. Délebb jobb külföldi jegyzésekre némileg javult az irányzat, az általános forgalmi azonban nyugodt maradt. Valuta és ércáru változatlan.

A helyi értékek piacán csöndes volt a hangulat. **Előzős:** Osztrák Hitelrészvény 623.50—623.50—623.50 Magyar Hitelrészvény 732.50—732.—732.—. Leszámitolóbank 448.—448.—448.—. Jelzálogbank részvény 505.—505.—505.—. R. Ramurányi vasúti részvény 451.—451.—451.—. Osztrák-magyar államvasút részvény 626.—626.—626.—. Városi villamos vasút részvény 314.—314.—314.—. Budapesti Közüti részvény 677.—677.—677.—. korona.

A déli tőzsdén zárultak: Osztrák Hitelrészvény 624.50, Magyar Hitelrészvény 733.0, Magyar Leszámitolóbank 448.—, Jelzálogbank részvény 505.—, R. Ramurányi vasúti részvény 451.—, Osztrák-magyar államvasút részvény 626.50, Budapesti Közüti vasúti részvény 676.50, Városi villamos vasút részvény 313.—. Déli vasút részvény — korona.

1/4 órákor zárult: Osztrák Hitelrészvény 623.75, Magyar hitelbank részvény 732.50, Leszámitolóbank részvény 506.—, R. Ramurányi vasúti részvény 451.50, Osztrák-magyar államvasúti részvény 626.—. Közüti vasút részvény 676.50, Városi villamos vasút részvény 313.—. Déli vasút részvény — korona.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Államadósság.

a) Magyar államadósság.		Péna Áru	
Arany, 50 aranyfrtos	117 — 117.60	1870, ill. nyer.-köl.	—
Arany, med. márc.	117 — 117.60	800 K.-as	204. — 208. —
Koronajárék	95.80	Magy. földhalm.	—
Korona, ult. márc.	95.80	Könyvny.	98.28 98.28
Korona, 3/4 %	88.75	Horr.-szlav. jelzálog	98. — 98. —
Államköl. veszkapó	81. — 82. —	nyel. kötvény	98. — 98. —
célj. aranybanc.	—	Tiszai és szegedi	121.66 164.50
		nyer.-kölcs. 200 K.	

b) Osztrák államadósság.

Korona, máj.-nov.	99.25 99.75	Értel. 4 1/2 %	99.25 99.75
Papír, feb.-aug.	100. — 100.50	Arany, 60 aranyfrt.	117.50 118.50
Érteljárék	100. — 100.50	Koronajárék	100. — 100.60

c) Idegen államadósságok.

Boszniai áll. kölcs.	95. — 96. —	Szerb áll.-kölcs. 2 %	95. — 96. —
Bolgár államvasúti	99. — 100. —	Ungarn osztr. felül-	90. — 95. —
jelzálogkölcs.	—	bélyegzettel 2 %	—

d) Egyéb nyilvános kölcsönök.

Budapest főr. 1897. 4 % kölcs.	98.75 97.50	Temes-Béga-társu-	98. — 99. —
		lat 4 %	

Bankok.

Angol-osztrák bank	879. — 881. —	Magyar kereskedel-	884. — 888. —
Budapesti bank-	103. — 106. —	és pénzügyi	—
egyesület	—	Magyar Leszámitoló-	—
Első magyar ipar-	380. — 385. —	bank	449. — 449.50
bank	139. — 142. —	Ungarn márc. mod.	—
Hazai bank rész-	210. — 212. —	Magy. közz. jelz.	—
vány-társaság.	—	bankja	1075. — 1100. —
Hermes m. ált. vál-	240. — 260. —	Osztr. hitelbank	634.25 631.75
tozlati r.t.-sz. 1904.	—	Ungarn márc. ult.	—
Horrát arany- és	940. — 960. —	Osztrák-magyar	1005. — 1015. —
logbank	—	bank	—
Magyar állatalános	430. — 235. —	Pesti magyar ke-	2870. — 2840. —
hitelbank	—	reszkedési bank.	—
Ungarn márc. ult.	—	Unionbank	816. — 818. —
Ungarn márc. ult.	733. — 784. —	Horrát keresk. bank	—
M. agr. és járadó.	450. — 460. —	M. kir. szab. osztály-	—
Magyar jelzálog-	—	sorj. r.t.-k.	1070. — 1700. —
telbank	—	—	—
Ungarn márc. ult.	608. — 607. —	—	—

Bányák és téglagyárak.

Bpest-szentlőrinc	290. — 306. —	Közénbánya és tégl-	430. — 430. —
teglagyár r.t.-k.	—	gyár	—
Egyesült téglá- és	50. — 51. —	Magyar szentlőrinc	92. — 97. —
csomagtársaság	—	teglagyár	—
Északi gyárcsop.	210. — 220. —	Magyar áll. Közénb-	205. — 270. —
közénbánya	—	ánya r.t.-k.	—
Felsőmagyarorsz.	435. — 435. —	Magyar kerámiai-	98. — 108. —
bánya- és kohász.	—	gyár részv. társ.	—
„István” téglagyár	99. — 104. —	Sálgóarj. Közénb-	—
részv. társ.	—	bánya	530. — 532. —
Kis-Szebeni gránit-	245. — 250. —	Uljaki téglá- és	—
gyártó-társaság.	—	meszőtelek	302. — 308. —
Közénbányai téglá-	370. — 310. —	—	—
gyár társaság.	—	—	—

Különböző vállalatok részvényei.

Által. wagnonköl-	650. — 700. —	„Hungaric” mű-	215. — 228. —
csond r.t.-k.	—	trágya-gyár	—
Budapesti áll. vil-	305. — 309. —	Közénbányai polgári	275. — 280. —
lamossági r.t.-k.	—	szövetk. r.t.-k.	—
Első magyar baltó-	305. — 316. —	Magyar cukoripar	1530. — 1657. —
gyár r.t.-k.	—	Magyar áll. osztr.	—
Első magyar gyár-	620. — —	Magy. részv. társ.	325. — 390. —
jamon-gyár	—	Magy. részv. társ.	—
Első magyar rész-	2400. — 2450. —	Nemzetk. villamosá-	545. — 560. —
vény-társaság	—	sági társaság	—
Első magyar szőlő-	440. — 450. —	Nemzetk. wagnon-	500. — 563. —
gyár r.t.-k.	—	kölcs. r.t.-k.	—
Első magyar szőlő-	515. — 525. —	Royal szálló	—
gyár részv. társ.	—	Szegedi kenderf. gy.	—
Spódnyu-gyár	225. — 235. —	részv. társ.	543. — 553. —
Fluorit-résztársaság	—	Dobozgyár részv.	—
Székelyudvarhelyi	—	társ. bány. korn.	310. — 315. —
szeszgyár	95. — 100. —	—	—

Biztosító-társaságok.

Bécsi biztosító társaság	435. — 445. —	Pannónia pesti biztosító társaság	330. — 340. —
Bécsi élet- és járadék-társ.	600. — 610. —	Magy. jég- és víz- biztosító társaság	297. — 302. —
Első magyar áll- biztosító társ.	7962. — 8000. —	Nemzetk. biztosító társaság	240. — 246. —
		Pannónia víz- biztosító r.t.-k.	2100. — 2200. —

Takarékpénztárak.

Bécsi takarékpénztár r.t.-k.	227. — 229. —	Egyesült Budapesti részv. társ.	2370. — 2390. —
Budapesti ill. körü- lő	—	Magyar állatalános	550. — 568. —
Budapesti-Értel- társ.	205. — 210. —	Osztrák központi	1500. — 1570. —
Bpesti tőp. és orsz. zálogk. r.t.-k.	405. — 410. —	Pesti hazai első te- karékpénztár	2000. — 2040. —
		Ungarni tál. Jorgal	14500. — 14000. —
		Ungarni Interimtel	7825. — 7575. —

Vasmű- és gépgyár-részvények.

Első m. gazd. gépgyár r.t.-k.	165. — 170. —	Rimannur-szalgotár	—
„Danubius” m. hajó- gyár r.t.-k.	139. — 144. —	Ungarn márc. r.t.-k.	451.50 452.50
Gazd. és társas. vas- önt. r.t.-k.	2630. — 2640. —	Schlick-féle gépgyár	300. — 310. —
Nicholson-gépgyár	100. — 105. —	Tudóff és Dittlich gépgyár	125. — 132. —
		Városi gépgyár	235. — 242. —
		gyár és vasönt.	—

Közelkedési vállalatok részvényei.

„Ádria” m. tenger- haj. r.t.-k.	465. — 472. —	Déli vasút	—
Budapesti közúti vaspálya r.t.-k.	576.50 577.50	Ungarn márc. ult.	49. — 50. —
Budapesti közúti vaspálya	370. — 375. —	Dunagőzhajózási társ.	825. — 835. —
Budapesti vill. vá- rosos vasút	300.50 310.50	Kassa-óderbergi vasút	370. — 370. —

Minden szó egyezri beiktatás... nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Leveleiből tudakozdóim ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyegyet kell mellékelni.

Levelezés.

Őszi rózna 23.

Építői N... 1. Epevár vár... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Magánhivatalnok

csinos hölgyek önjel... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Ánor.

Levele van. 1014

Bősnépek.

Levele van. 1063

Trükd?

Lemondás lehangolt? Jelzett... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Malice.

Have a little bit of patience. Pray. 1020

Kovács Lajos.

Levele van. 1014

Vasárnap

délután 12 óráig... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Szimpatikus

uri ember ismerettségére vágyom. Levelet... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Könyv házassági

ajánlat 25 éves kereszény... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Tíztesseges fiatal

ember csinos szobalány... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Újságíró

csinos intelligens hölgy ismerettségére... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Szöke anyagi

ies érdeklődés kersei egy... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Férfjéhez ohajtomnál

fiatal lányomat, 4000 koron... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Intelligens

magas szöke hölgy ismerettségére... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Augenstein Károly

50 éves fiatal... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Medikus.

csinos asszony ismerettségére... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Betöltendő állások.

Uri- és női... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Uri- és női

fiatalonként egy fiatal... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Cimriök

gyárolni... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Angol, franciát

vagy németet... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Óktatas.

Nevelőket, gyermeknevelőket... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Angol, franciát

vagy németet... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Tanone

fodrásznak felvételt. Enkelmann, Váci-út 26, Újpest. 18286

Üzletek.

Nagy vendéglő

családi okok miatt eladó... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Fűszer

és csomagolóeszközök... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Takarítónő

fel dolgozó... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Mindenes

örök, azonnal felvételt... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Első urasági inas

ki magyar és német nyelvet... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Üzlet elárulása

és kirakatrendezés... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Tanulólány

nőruha varrásból... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Üzlet eladó

100 nap alatt... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Tíztesseges

csinos hölgy... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Üzletszerzőket

keres vitéknek... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Alatt keresők.

Fehérvarrói

igen szépen dolgozó... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Fodrász

igen ügyes, előző... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Szabóné

szakmájában előrelépő... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Saját lakással

rendelkező... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Egy 25 éves

fiatalember, szabás... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Mindenes szakácsné

ajánlók, Eszteród-utca... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Brnoki

vagy djnoki állást... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Üzlet kézilány

ajánlók, Eszteród-utca... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Jó hallanú

szöke hölgy... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Hivatalnok

ki hosszabb ideig... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Óktatas.

Nevelőket, gyermeknevelőket... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Angol, franciát

vagy németet... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Üzlet eladó

100 nap alatt... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Üzlet eladó

100 nap alatt... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Üzlet eladó

100 nap alatt... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Fűszerüzlet

Italmérés, 45 forint... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Tejcsarnok

Italmérés, 45 forint... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Tejcsarnok

Italmérés, 45 forint... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Mosóné-üzlet

mely holnap... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Csemegéüzlet

mely naponta... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Dohányüzlet

18 év és 6 hónap... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kávémérés

billárd... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Telket

vagy kis családi ház... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Birtok

Földbirtok... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Pénz

Pénzkölcsönt... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Pénzkölcsönt

hivatalnok... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Butor

Irórszál... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

41/2/0 kezes nélküli

köleszt 200-400 koron... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Pénzkölcsönt

400 koron... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas- tagabb betűkből 8 Allér.

Kezes nélküli

400 koron... Kérlek észre, minden... Ez földmívelés... Nonpareille betűkből 4 Allér. Vas